

# SLOVENSKI NAROD.

Izjaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike.

Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za mala oglasa do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslane, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zensitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Društvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, priljubeno. — Telefon št. 394.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan . . . K 300—  
polletno . . . . . 150—  
3 mesečno . . . . . 75—  
1 . . . . . 25—

„Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.“

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 200 po nakaznici.

Na samo obsema naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

V inzerativu:

celoletno . . . . . K 420—  
polletno . . . . . 210—  
3 mesečno . . . . . 105—  
1 . . . . . 35—

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema se podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 120 K

Poštnina plačana v gotovini.

Dr. Pavel V. Breznik (Pariz):

## Koroško uprašanje.

Obiskal sem znanega francoskega publicista, zgodovinarja, ki se bavi predvsem z novejšo zgodovino Slovanov in se posebno zanimala za Slovence, in ga vprašal, ali bi se ne dalo na kak način rešiti slovenski del Koroške. — Poljaki hočejo sedaj, ko se je plebiscit končal zanje neugodno doseči, da se one pokrajine, ki imajo poljsko večino, pridele Poljski. Ali ne bi mogli tudi mi Slovenci zahtevati, da se oni deli Koroške, kjer smo pri plebiscitu mi dobili večino, prideli naši državi?

»Stvar ni tako enostavna. Določbe mirovne pogodbe so različne za plebiscit na Koroškem in v Šleziji. Na Koroškem je bil sporni teritorij itak razdeljen na dva dela, ker ste v južnem propadli, je za vas tudi severni izgubljen. V Šleziji pa ni bilo nobenih pasov in zato Poljaki lahko zahtevajo, da se doli Šlezija. To bodo tem lažje dosegli, ker imajo ravno oni kraji, kjer je poljska večina, premogokope, in če se jim prisodijo ti kraji, ni to samo pravično, ker je ljudstvo tako želelo, ampak pozdraviti tudi vsled tega, ker je Nemčija s tem gospodarsko oslabiljena.«

— Kakor vam je gotovo znano, so se godile pri plebiscitu na Koroškem s strani Nemcev nezasišane sleparije in pri tem jim je šla posebno na roko italijanska delegacija pri plebiscitni komisiji. Mi smo vse te sleparije zbrali in poslali protest zoper te sleparije. Ali se bo plebiscit na podlagi tega protesta dal revidirati?

»Tega nikar in nikdar ne pričakujte! Na ta protest ne boste nikoli dobili odgovora in je škoda truda, če se še zanimala zanj. V sled raznih okolnosti je izid plebiscita neugodno za nas izpadel. To je fakt. Po mirovni pogodbi je torej Koroška pripadla Avstriji.«

— Kaj naj torej storimo sedaj, da rešimo naše koroške brate? Saj si lahko mislite, da gre nam Slovincem, ki ne štejemo niti en in pol milijona duš in ki smo izgubili ogromen in najboljši del našega naroda na Italijo, za vsako gorsko vas.

»Za enkrat počakajte, da boste videli, kaj bo s Šlezijo in predvsem kaj bo z zapadno Ogrsko, ki

pripada po mirovni pogodbi Avstriji, a jo ta vsled raznih vzrokov menda ne bo dobila. Na podlagi teh dveh precedentnih slučajev lahko potem tudi vi zahtevate, da se vam dajo oni kraji Koroške, kjer ste imeli pri plebiscitu večino. Vaši diplomati in juristi naj natančno primerjajo določila mirovne pogodbe glede Koroške, zapadne Ogrske in Šlezije. Mirovna pogodba pripuša, kakor vsaka pogodba, na gotovih mestih, različne razlage in se njeno besedilo da različno tolmačiti. Če imate dobre juriste in diplomate in zagrabite stvar v praviem momentu in dokažete, da je pred vsem iz strateških ozirov važno, da dobite te kraje, potem bodo sigurno vaši.«

— Kaj pa naj storimo sedaj, ko Nemci po odhodu medzvezniške komisije, strahovito divjajo proti našim ljudem na Koroškem in jih vlada sama v tem podpira. Zapirajo nam šole in izganjajo naše ljudi.

»Priložite se takoj na zvezo narodov, kajti po mirovni pogodbi so vse manjšinske pravice garancirane. Priložite dodajte samoobsebi umevno natančne podatke, izpovedbe zanesljivih prič, številke uradnih dokumentov itd. Boste videli, da bo imela ta pritožba uspeh. Določila mirovne pogodbe so celo taka, da se lahko kaka tretja, pri stvari popolnoma nezainteresirana država, pritoži in apelira na zvezo narodov (société des nations) radi varstva manjšinskih pravic. Za Koroško je bila ta klavzula namenoma sprejeta v mirovno pogodbo, med tem ko tega pri Šleziji ni, tam manjšinam njih pravice niso garancirane. Torej vidite zopet zanimivo razliko med plebiscitom na Koroškem in v Šleziji.«

Iz teh izjav razvidimo, da Koroška za nas še ni izgubljena! Dolžnost naše ljubljanske vlade je, da se za zadevo zanima in stori vse potrebne korake. Morda bi bilo umestno, ustanoviti poseben odbor, ki bi določil komisijo, ki bi se bavila specijalno s koroškim vprašanjem. Kakor pa deloma odgovornost za to, da smo izgubili plebiscit, na takratno ljubljansko vlado, tako bo padla odgovornost, če ne bo storila vse, kar je v njeni mo-

či, da reši, kar se da rešiti, na našnjo ljubljansko vlado!

Pred vsem je treba napraviti velikopotezno propagando po francoskih in angleških velikih dnevnikih. Priznam, da je to izredno težavna stvar. Poljaki so to znali naravnost imenitno: en mesec pred plebiscitom v Šleziji so dan na dan prinašali vsi francoski veliki in mali dnevniki daljše ali krajše članke o važnostih plebiscita. Večina teh člankov je imela prav dobre zemljevide in skice o narodnostnih razmerah in njih avtorji so bili Francozi. Plebiscita s tem sicer niso dobili, a dosegli bodo s tem priklopitv poljskega dela Šlezije Poljski.

Eden teh člankov je tudi za nas zanimiv, ker govori tudi o koroškem plebiscitu. Izšel je v dnevniku »Le Petit Journal« dne 18. marca kot uvodni članek pod naslovom: »To je peti plebiscit. Samo eden je bil neugoden za Nemčijo. Ta v Visoki Šleziji je velikanske važnosti.« Posnamem iz njega par odstavkov:

»Versailleska mirovna pogodba je prenosovala srednjo Evropo na podlagi narodnosti. Zelo važna stvar, kajti okoli germanskega ozemlja si je nemška politika protipostavno prisvojila oblast, podvržla narode in kolonizirala zemlje. Navadno mislimo samo na nasilja, ki jih je nemško cesarstvo vršilo zadnjih petdeset let. Toda že deset stoletij so Nemci smatrali posebnost slovenske dežele kot obljubljene dežele za germansko kolonizacijo, obljubljene od manj vrednih narodov.

Versailleska pogodba je imela torej cilj uničiti to stoletno delo Nemčije. Kjer je bila narodnost neoporekljiva, so se ustanovile nove države, ali pa so se vrnilo dežele njih pravemu posestniku. Na jezikovnih mejah narodov, tam kjer so se jeziki in narodi pomešali, so bili določeni plebisciti.

Ali so imeli plebisciti res efekt, da so se »degermanizirale« območje pokrajine Nemčije? Ne, če sodimo po dosedanjih rezultatih, ker je bil od štirih plebiscitov samo eden neugoden za Nemčijo, namreč v prvem pasu Šlezije, ki je vrnil približno 170.000 prebivalcev Danski.

Mali plebiscit, ki se je vršil pred letom oktobra v okolici Celovca med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo, je pokazal precej močno večino za Avstrijo.

Vsi ti plebisciti so imeli nekaj skupnega: nemška pripravljena propaganda je bila vedno močnejša, kakor propaganda dežel, ki so ji bile nasprotne: močnejša, kar so tiče denarja, aktivnosti in brutalnosti.

In še nekaj drugega, kar so imeli vsi plebisciti skupno: vprašanja niso nikoli enostavna in tudi ni samo eno vprašanje. Brezdvomno je glavno vprašanje: Ali hočete biti Nemci ali ne? Zraven je pa še vedno cela kopica drugih stranskih vzrokov, in nemogoče je vedeti, ali niso nazadnje ti bolj močni. Na sledeči stranski vzrok gotovo nihče od avtorjev mirovne pogodbe ni mislil: nemške dežele, Nemčija in Avstrija so siloma razorožene, druge države pa okoli njih imajo splošno vojaško dolžnost, da se branijo. In nemška propaganda se je zelo posluževala tega argumenta, predvsem v celovškem plebiscitu, kjer

so razdeljevali listke z napisom: »Ali hočete biti vojaki kralja Petra?«

Tako francoski list. A ne samo Francoze in Angleže, pred vsem je treba Italijane prepričati, da je v njihovem interesu, da je nemška meja kolikor mogoče oddaljena od Trsta. V tem oziro so jim pred kratkim dobro posvetili nekateri francoski dnevniki, ki so prinesli zloščedno vest povodom nakupa štajerskih rudnikov od rajhovskih velekapitalistov. Članek pravi do besede: »Glavno bogastvo Avstrije, štajerski rudniki, so prešli v nemške roke. Od zelene štajerske čez Berlin in čez Düsseldorf so postavljeni prvi koliki velike vojaške ceste bodočnosti, ki bo šla od Severnega morja in se bo končala ob Jadranu. In tedaj bo prišel dan, ko bo morala Italija braniti Trst ne zoper slabo Avstrijo, ampak zoper naskok 80ih milijonov Germanov!«

## Pismo iz Prage.

30. marca 1921.

Zimsko zasedanje poslanske zbornice se je končalo 16. t. m. Kljub težočam je zbornica izvršila velik kos dela. Sprejet je bil redni in izredni proračun, potrjene inozemske pogodbe in rešen tako potrebni zakon o stavbnem gibanju. Prehranjevalni načrt in davčne predloge ostanejo za pomladansko zasedanje, ki se prične že 31. marca. Njihova rešitev je nujna, ker se ne dotikajo samo življenja vseh državljanov, marveč tudi življenjskih interesov države. Zadeja seja je izzvenela disharmonično, ker je prišlo v njej do njih prizorov pri razpravi o noveli k paragrafu 1154, nudeči nekeke popustitve delodajalcem pri plačevanju mezde obolelim delojemalcem. Stvar je bila dogovorjena med češkimi strankami, ali dogovor so porušili v zadnjem trenutku češki socialni demokratje, ki so podali nove predloge, udarili se nemškimi soc. demokratom. Nato se je vršilo pogajanje za nov kompromis pa zaman. Češke stranke so imele znova priliko, prepričati se, da se ni zanašati na obljube soc. demokratov. Tudi debata o kreditu 677 milijonov kron za plačilo državnega dolga škodovki je bila burna, vendar pa ni prišlo do napovedane nemške obstrukcije. Nemci so se

zadovoljili s krepkejšimi besedami, češki komunisti pa so izjavili, da glasujejo proti v dokaz protesta proti militarizmu. Kredit za Škodovko pa je bil sprejet z glasovi ostalih čeških strank. H koncu te seje, ki je trajala od 7. zvečer do 5. zjutraj, so se čuli celo glasovi po novih volitvah. Ali razmere danes še niso tako razjasnjene, da bi bilo želeli novih volitev. Ne prinese bi ne nobenega haska državi in bi ne zlepsale notranje politične situacije pa tudi strankam bi ne koristilo. Volilni boj bi še bolj ogrozil soživiljenje političnih strank. Ako pa se postavljamo na odklonilno stališče napram novim volitvam, ne ostane drugega, nego poskusiti, da se doseže sporazum med češkimi strankami za novo neparlamentarno vlado. Do njega pride morda v aprilu.

Zasedanje senata se je končalo 18. t. m. Bilo je plodovito, vendar je ostalo še nekaj važnih stvari za pomladansko zasedanje, ki se tudi začne 31. t. m.

V osebi finančnega ministra je nastala izmena, ker je dr. Engliš odšel. Na njegovo mesto je imenovan predsednik deželnega finančnega ravnateljstva v Pragi Vladimír Hanačik, dober finančni strokovnjak, med uradnim priljub-

Pijade D. S.:

## Strast.

Roman iz beogradskog života 1921. Naklada Jos. Čakloviča, Zagreb. Kot 2. zvezek zbirke »Jugoslavenska literaturac«. Str. 99. Z avtorjevo sliko in uvodom Koste Marinkovića.

V obliki pisem, ki jih piše lepa Mimi lepi prijateljici Margiti, pripoveduje avtor roman moderne beogradske žene. Ta Mimi piše o sebi: »Nihče ne čuti, koliko sem stara, koliko sem preživela, da leži vse življenje za mano, in da je ono, kar pride zdaj po mojih 18 letih, samo paberkanje in tverščenje v album uvelih, osmukanih cvetov, ki so nekdanj tako sveže dišali na naših prsih.« Ta 18letna Mimi je torej že silno stara, blasirana, cinčna. Zgodaj ji je umrl oče, mati pa jo je razvajala do skrajnosti. In o moških sodi še kakor prenasličena kokota.

Mati jo je dala v neki samostan v vzgojo; v samostanu je ostala Margita, Mimi pa se je vrnila v Beograd ter sporocila menda dva leti Margiti vse svoje misli, želje in doživljanje, a hkratu popisuje tudi z Margito preživela leta v samostanu.

O Beogradu piše: »Beograd je velika, umazana vas, najkuznejša vas v naši zlati očetnjavi. Koliko je tu spletk in melanholičnih zlob! Majhne, majhne duše. Zdi se mi, da ves svet živi tu le od tega! Moški, vsi po vrsti radi lažejo in hvalijo sami sebe. Vse samo

opravi. »Puhli pogovori in zelo prostaške manire. Koliko je preračunljivosti že samo pri naših dekletih in mladitih! Koliko siromastva v izobrazbi, koliko duševne revščine! Moški so gluhi, a ženske jih občudujejo ter so srečne, če smejo poslušati njih neumno blebetanje. A toli kritična Mimi se sila rada preoblači in lepe toalete, pravi, so ji še edino zadovoljstvo, ki ga ima, edini pravi užitek, ki je ne ostavi do smrti. Zaljubljenost pa je tudi vasa, v svoje telo. Običaji se gizzdavo ter si umiva in otira lice in prsi z mlekom, z vonjem jasmina, kolonjsko vodo i. dr. In pleše do onemoglosti, svira, prepeva, pripoveduje izvirne bajke, ki iziskajo čestilec solze, in šale, da se jim krehotajo.

Šele 18let, pa tak ženski fenomen! In popisuje svoje ljubzensko raznorazje z Margito po vzoru staroklasčnih Lesbicank. Aha, zato zaničuje moške, zato se roga zakonu. »Mar ni najina ljubzen nekaj višjega in svetlejšega? Mar se nista najini duši naveke stopili v ena hipu, ko sta se dotaknili prvega njeni telesi?« — In sodi: »Moški so sirovi in sebični. Vedno hočejo pokazati, da stoji nad nami, da nam valijo svojo voljo. Navadno smo jim služkinjo ali vsaj lutka. Jaz pa nisem ustvarjena ni za eno ni za drugo. In se jezi nad mladitmi »Kaj niso ti mladitki nikoli opazovali solnce, ko se ob sori koplje v zlatem Dunavu? Mar niso nikoli poslušali čarobnega klanja žab (!) po solnčnem zahodu?« — Li niso nikdar okusili medu da ustnicah nedolžne de-

vojke? Če bi bili to šuli, videli in okusili, njihov bi govor bil pesem, njihovo pripovedovanje bi bilo bajka. . . Ne, ne bili bi tako dolgočasni. Jaz jih ne prenašam niti pol ure, a treba bi jih bilo prenašati pol veka.

In roga se razumnim prijateljic prijateljici, ki je hotela svoj nesrečni zakon izpolniti z zabavami, z delom v dobrotvornih društvi, na izložbah, predavanjih in ki ni izpuščala niti ene seje Kola Srpskih Sestara. Zaman. Moja profesor, ki je prestar, njej je jedva 20 let. Zato se je vrgla v naročje močevemu mlajšemu kolegi in se dala zalotiti . . .

Mimi se misli na samomer ter piše, da »zadržati v modrikasto željust tajinstveno, nerazumljivo smrti mora biti najvišje uživanje, ki ga more živ stvor občutiti. Boji se, da zblazni. A resignira, se običaji rafinirano, se očitno igra z možmi ter si končno izbere za moža tistega, ki ji je — najbolj zoprni: majhnega trgovca »z neobičajno velikim trebuhom in okroglim, dobrodušnim licem otrokac. In v poročni noči muči moža beštijelno ter ga pušča spati na tleh potem, ko ga je dovedla do obupa. In ostaja devica! Na stanovanje pa vzameta z možem dijaka Miloja, sorodnika, tudi njega trpičenci Mimi, se igra z njim in ga odbija.

Pa je mož, trgovec adpoteval v Berlin. Mimi začne svojo igro z Markom, ordinarnim pomočnikom, kozarim, grobim možem dolgih brk. Vse pava živa grdobla. In ta žival si jo vzame siloma! In to žival ona ljubi! Zaha-

ja k njemu v nekaj brig ter prenaša najglednejše brutalnosti sirove propalce. A ne uda se Miloju, nego se igra z njim dalje.

Vse odvratnosti popisuje Mimi. Ko pa se ji mož vrne, ga sprejme ženka vesela in odpojejo z njim v Gruž in Dubrovnik na »svatbeno polovanje. In ko se vrne, hodi Mimi zopet k Marku. V 31. pismu pa javlja Margiti, da je Marka zaklala. Tpel je jo, »igral z njo kakor s psom, a ona mu je z britvijo v spanju prerazala grlo. In se vrne k možu, napiše se poslednje pismo in se — menda — usmrti . . . Konec . . .

Srb David S. Pijade nastopa s tem romančkom prvič kot prozaik; doslej je priobčeval le pesmi v srbskih listih ter je 1. 1913 v Valjevu izdal svoj prvi pesniški zbornik. Marinković trdi, da je impresionist ter da obdeluje zlasti rad spolne motive; trdi, da ni realist v navadnem pomenu besede, ker prikazuje življenje kot slikar, a ne kot fotograf. Rad se igra s kontrasti, pretirano ljubi svetlobo, pisanost. Nikdar ni monoton, ker je ekspresiven, impulziven. V stalni težnji za dovršeno obliko izraza se mu izgublja vsakršna formalizem. A najbolj privlačuje njegov stil.

To trdi Marinković, ki trdi tudi, da je Pijadev jezik čist. In dalje citamo v predgovoru, da »kritik ne sme meriti Pijadovega romana s »purgarskim merilom, ki je že zastarel in je brez vrednoti.«

»Ni treba, da bi bil kritik nemoralen,« piše Marinković, »nemoralen, a nesumljivo je, da mora biti amoralen

— izven morale. Pravi kritik mora stati kakor tudi umetnik iznad svojega časa — iznad časa vobče. On ni, kakor se to običajno pogrešno misli, samo posrednik med umetnikom in njegovim časom, nego med umetniškim delom iz vseh časov ali bolje rečeno: klasičnik, ki odreja novemu umetniku, delu mesto v brezkončnem nizu umetniških vrednosti. Zato kritik tudi ne sme slediti onim banalnim: to je škodljivo, ono je dobro, ono je koristno. Umetnost je neškodljiva. Kdor ni sposoben, da gleda v umetniško solnce, naj oslepi! Slepce manje, slepec več — kaj to čini! Kdor se boji istine, naj je ne posluša! Samo lepo in grdo more biti resnično. Dobro in slabo je resnično, ne le v kolikor se sklada z lepim in groim, sicer je neistinito, nezanesljivo. Dobro in slabo ni poniklo iz same stvar, nego ju je človek projekciral v stvar. Dobro in slabo se ne občuti, ono se zaznava, ono je preveč vezano na ličnost, ki požira in išče. Zato je v vseh časih morala najnevarnejši pojem. Življenje ne pozna take morale, življenje je hudournik, ki ruši nasipe in dviga nove ter zopet ruši in zopet zida. Umetnik ne išče smisla tega, niti ne vprašuje, kam to vodi. Strast je ta velika plima in ta velika osolca življenja.

Tako razlaga predgovornik avtorja. »Pijade je pred vsem umetnik, a umetnik je čuten, ker je materialni, ki ga obdeluje: življenje, življenje od krvi, mesa, narava, življenje čutno. Zameriti mu, da pretirano ljubi ta pred-



ljen predstojnik. Pri odstopu dr. Engliša so se znova, zlasti v narodnosocialnem tisku, razvila poročila o deruti in narodnodemokratski stranki, pri čemer se pozablja, da je bil dr. Engliš za svojo osebo v ministrskem kabinetu in ne za narodnodemokratsko stranko, in prav zato ni bila stranka nič vezana nanj. Slično se govori tudi v zvezi z vestmi o resignaciji dr. Jaroslava Stranskega (mlajšega) na poslanski mandat, ali vesti so brez podlage.

Pretekli dni se je pisalo po listih o združitvi češkoslovaške cerkve s pravoslavno srbsko cerkvijo, pa se je vsa stvar pokazala za prezigodno. Polovica članov je bila za združitve, polovica proti. O združitvi se vrše pogajanja dalje. Konč-

no razrešitev prinese šele zborovanje češkoslovaške cerkve dne 6. aprila t. l.

Zadnje dni marca in začetkom aprila se bo vršil v Pragi mednarodni dijaški kongres. Prišli so gostje iz Francije, Holandske, Jugoslavije itd. Do 29. t. m. si ogledajo v skupinah Mor. Ostrovo, Tatce, Brno, Kladno, Karlove vane, Plzen, Rakovník, Křivoklat. 30. t. m. se prične kongres in bo zboroval do 2. aprila. 2. in 3. je odhod v Jičín in v »Češki raj«, 4. in 5. aprila se zborovanje nadaljuje, 6. je pregled češke industrije, popoldne slavnostno zaključenje kongresa. Na vsopredru je še gledališče, ples in druge zabave.

J. K. S.

Dr. Bavdek:

## Naša narod.-obrambna društva.

### III.

Razmere so se po končani svetovni vojni temeljito spremenile. O čemer pred 10 leti še sanjati nismo smeli, je postalo danes kri in meso. Vsi trije deli jugoslovenskega naroda, Srbi, Hrvatje in Slovenci so svobodni in ujedinjeni v enotni državi.

Po »ljubeznivosti« naših »dobrih prijateljev in zaveznikov« je pa ostal dober del jugosl. naroda izven mej naše države. Njemu bo vselej posvečeno vse naše narodno obrambno delo. To delo pa bo zbog spremenjenih političnih razmer dobilo dokaj drugačno obliko nego jo je imelo doslej, ko se je gibalo, vsaj za Slovence in Hrvate, v istih državnih mejah. Zaradi tega bo tudi mnogo težavnejše.

Jasno je, da se morajo odslej udeleževati nar.-obr. dela vsi Jugoslovenci cele države. Srbom in Hrvatim morajo biti enako pri srcu naši Korošci in Primorci, kakor nam ne odločeni Srbi in Hrvatje. I na polju nar.-obr. dela se moramo ujediti. Le tako bomo kos svoji zadaci. Iz tega pa sledi, da mora biti nar.-obr. društvo središčno društvo z organizacijo, razporejeno po celi državi. Pomislimo le, da šteje cela država okoli 13 milijonov ljudi, a Slovenija le nekaj nad 1 milijon in Hrvatska okrog 3 milijone! Če bomo združeni v takem središčnem društvu in če bomo znali zanj vso jugoslovensko javnost tako zainteresirati, kot so umeli svoj čas Slovenci svojo javnost za C. M. družbo, potem smo lahko uverjeni, da bomo dosegli krasne uspehe.

No, in tako središčno društvo že imamo v »Jugoslovenski matični«, kot sem to gori povedal. V Sloveniji je videti, da se živahno giblje. Kako je z njo po drugih krajih, mi ni znano.

Po končanem plebiscitu ne vidim poleg »Jugoslov. m.« potrebe še po kakšnem nar.-obr. društvu za Koroško. Saj menda ni »Jugoslov. m.« te neodrešene zemlje izključila iz svojega programa! »Gospod. zvon« je po mojem mnenju z zavrženim plebiscitom svoje delo dokončal in ga prepusti za bodočnost lahko »Jugoslov. m.«. Toliko manj bi bilo seveda na mestu vzdrževati še nadalje posebne »Koroške odbore«, kot se je pred kratkim glasil v »Slov. N.« tozadevni poziv.

Glede »Slov. Straže« mislim, da bi stvar ne bila baš težka. Ne obstoja še ravno tako dolgo, in mnenim, da ne delam krivice, če trdim, da ni bogve kako udomačena in razširjena. Brez težkoč bi se lahko stopila in spojila z »Jugoslov. m.«.

met in mu to pripisovati celo v greh, bi pomenjalo zahtevati od njega, naj manje ljubi življenje tako, kakor eno je. Dobro. Ne razumemo sicer vsega, kar trdi tu gospod predgovornik in hoteli bi k njegovim apodiktičnim zapisanim trditvam pripisati celo vrsto ključev in vprašanj. Ali Bog nas vari, da bi riskirali zase očitane, da gojimo in branimo purgarsko moralo, da smo pač starčki, filistri, ki danes obsojajo ono, kar so zagovarjali v mladosti! Tudi mi smo namreč nekaj zapisali, da starost še ne pomenja pameti, da je umetnost sama sebi namen itd. Pijade in Marinovič prideta pač — kakor smo prišli mi — končno do spoznanja, da vesta le eno: da ničesar ne vesta...

Dostavljamo le še: tehnično ta roman nikakor ni vzoren, ker nihče ne pošilja prijatelju v odgovor prepisov njegovih pisem, kar je delala Mimi, ki ji tvorijo četrtino pisem prepisi Margitinih pisem; in drugič: ta jezik je skrajno nečista brozga vseh mogočih jezikov. Uporabljali smo troje srbsko-hrvatskih slovarjev, a nam je ostala še kopa — turških, albanskih, grških, španskih? — besed nerazumljiva.

Naši srbljanski piasteli se morajo otresti gomile tuik, ako žele, da jih čitamo. Kadar so tuje potrebne, pa naj se jim navede razloga. Družace nam je ta »jugoslovanska« (?) beletrija ne-nična.

M. M.

## Politične vesti.

== Zbor skupnikov JDS, ki bi se imel vršiti v nedeljo dne 3. t. m., se je moral z ozirom na to, ker je prisotnost ministra dr. Kukovca in poslanca dr. Gregorja Zernja ista dni v Beogradu nujno potrebna, preložiti na nedeljo dne 10. aprila.

== Politični klub JDS vabi svoje člane na sestanek danes v sredo ob 8. zvečer v tajništvo JDS, Narodni dom.

== Gospodarsko društvo JDS za poljanski okraj ima v četrtek, dne 31. marca t. l. ob 8. zvečer pri g. Grošlju na Poljanski cesti št. 7 ustanovni občni zbor. Pozivljamo sodelavce, da se udeležijo občnega zbora polnoštevno. Pripravljeni odbor.

== Napredno in politično društvo za vodnatski okraj, sklicuje svoje člansko zborovanje na dan 31. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilno Zupančič, Ahacjeva cesta. Dnevni red: pogovor o mandatih za prihodnji občinski svet. Radi važnosti razgovora se prosi za neshljive udeležbe.

== Gospodarsko in izobraževalno društvo JDS za Kraskovo in Trnovo ima svoj redni občni zbor v soboto 2. aprila ob pol 8. zvečer v gostilni g. Smolotove v Kolesiji.

== Gospodarsko društvo JDS v Spodnji Šiški vabi svoje člane, da se zanesljivo udeležijo članskega sestanka, ki se vrši v četrtek dne 31. t. m. zvečer ob 8. pri Štepecu. Dnevni red: Imenovanje kandidatov za občinski svet.

== Rekonstrukcija pokrajinskih vlad. Beograd, 29. marca. Po izpolnitvi centralne vlade bo sledila tudi rekonstrukcija pokrajinskih vlad. Kakor domnava naš dopisnik, prevzame predsedniško mesto pokrajinske vlade v Sarajevu dr. Nikola Gjurgjevič, ki je bil še preje imenovan za predsednika. Dr. Gjurgjevič je odpotoval nocoj v Sarajevo, da prevzame svoje mesto. Dosedanji namestnik g. Mišević ostane kot poverjenik za notranje zadeve.

Ostala poverjenstva se bodo izpolnila spoznamo z muslimani. Glede dalmatinske vlade še ni dosežen sporazum. Nadalje je določeno, da ostane dosedanj predsednik pokrajinske vlade v Ljubljani dr. Baltić na svojem mestu, ostala poverjenstva pa se bodo izpolnila spoznamo s skupino ministra Ivana Pucelina.

== Ministriški svet o dogodkih na romunski meji. Beograd, 29. marca. Danes od 17. do 19. se je vršila seja ministriškega sveta, na kateri se je razpravljalo o dogodkih, ki so se odigrali na romunski meji. Romunska vojska je nam. prekoračila na gotovih mestih našo mejo in prodrla na naš teritorij. Da se prepreči prelivanje krvi, so bili podvzeti s strani naše vlade energični diplomatični koraki. Ker poročajo o novem zbiranju romunske vojske ob naši meji, je bilo potrebno, da se naša vlada posvetuje o teh dogodkih in da podvzame nove energične korake.

== Delo ustavnega odbora. Beograd, 29. marca. Pojutrajnjem se prišlo zopet seje ustavnega odbora. V parlamentarnih krogih smatrajo, da bo ustavni odbor končal svoje delo do 5. aprila in sestavi poročilo za ustavno-soborno skupščino, ki je sklicana za ta dan. Na tej seji se bo poročilo o rekonstrukciji vlade. Med prvimi točkami dnevnega reda je komunistična interpelacija o »obznanici« (naredba, s katero je vlada prepovedala komunistom protidržavno delovanje). Na to interpelacijo bo odgovoril notranji minister, ki ima ves potreben material. Predsednik ustavnega odbora g. Ninčić je sklical za jutri ob 17. sejo, kateri bodo prisostvovali samo oni člani ustavnega odbora, katerih stranke so zastopane v vladi.

== Imenovanje delegatov za trgovsko pogajanja z Italijo. »Epohac« poroča, da je vlada imenovala delegata za trgovsko - gospodarska pogajanja z Italijo. Imen ne priobčuje razven Luja Vojnovića, ki je naš delegat na kulturni konferenci, ki jo vsebuje člen 8. rapalske pogodbe. Čudno je to: vlada imenuje delegate, njihovih imen pa ne pove!.

== Spis za narodno in državno edinstvo. Splitka napredna mladina je pripravila dne 26. t. m. veličastno zborovanje, na katerem je bil sprejet predlog, da naj se naša država imenuje Jugoslavija. Po zborovanju so bile manifestacije proti separatizmu. Na trgu so javno zažgali prvo številko novega separatističnega lista »Hrvatska Rijeka«, ki je glasilo hrvatskih zajedničarjev.

== Naš proračun. Po vestih iz parlamentarnih krogov se zmanjša proračun na 5 milijard dinarjev.

== O našem tisku piše ob priliki novinarskega kongresa v Sarajevu »Narodno Jedinstvo« med drugim: Beogradski tisk — kakor da se v zadnjih letih ni nič zgodilo — se najraje bavi s svojimi starimi predvojnimi aferami, ki za »prečane« nimajo veliko interesa. Slovensko časopisje, ki ima pri nas najboljšo poročevalsko službo, je še vedno polno prepisov iz stare predvojne liberalno-klerik. borb. To je vzrok, da je zelo majhno število naših dnevnikov razširjeno po vseh naših krajih. Naravno je, da se mora vsak list napreje baviti z dogodki iz svoje okolice, toda nič manj je potrebno, da se priobčujejo v beogradskih, zagrebških, ljubljanskih, splitskih in drugih dnevnikiški dopisi iz vseh krajev naše države in iz inozemstva.

== Italija in boljševiki. »Politikac« poroča iz Rima, da so se pričela pogajanja med zastopniki italijanske vlade in boljševiški delegati. Trgovska pogodba med Italijo in sovjetsko Rus-

jo bo podobna pogodbi med Anglijo in Rusijo. Italija bi izvažala v Rusijo avtomobile, poljedelsko orodje in zdravila, za kar bi dobila v zameno razne vrste žita.

== Pokojni razkralj Nikita in ruski dvor. Znani ruski državnik grof Witte je spisal svoje spomine, ki izidejo te dni v Berlinu. Witte je napisal o pokojnem razkralju Nikiti celo poglavje, kjer pravi med drugim: Dokler som bil finančni minister, se nisem nikdar sestel s takratnim črnogorskim knezom Nikito, čeprav je velikrat prišel v Petrograd. Vkljub temu pa sem prišel z njim pogosto v nasprotje. Knez Nikita je prihajal v Rusijo samo zato, da izmuzi od carja denar. Ko sem bil finančni minister, je dobival od nas podporo za vzdrževanje vojske. Vsoto so postajale vedno večje, ker je knez Nikita vedno našel novih razlogov za povečanje svojih izdatkov. Vedno je pisal, da eta on in črnogorska kneževina velika in edina prijateljica Rusije. Vedno je ponavljal, da bo preje ali pozneje prišlo do vojne med Rusijo, kot predstavnicu slovanstva in Nemci ter da bo on ob tej priliki igral vidno ulogo. V svojih pismih je vedno slavil pravoslavno vero, ko pa je takratni italijanski prestolonaslednik Vittorio Emanuele prošil za roko njegove hčere, jo je prisilil, da je prestopila v katolicizem. Witte nato opisuje načine, kako je Nikita prišel do denarja. Navadno se je posluževal svoje hčere Anastazije, ki je bila poročena s knezom Nikolajem Nikolajevičem. Nekoga dne je prišel knez Nikita v Petrograd v avdijenco k carju. Njegova hči je sporečila Witteju, da je prišel po denarno podporo, ki bo pa to pot taka, da se ne bo dotikala ruske državne blagajne. Ko je Witte prišel pozneje k carju, mu je rekel car, da plača Turčija stalno vsoto 3.600.000 rublov. To vsoto je dobivala Rusija kot nekako kontribucijo na račun svojih izdatkov v rusko - turški vojni. To vsoto je želel prejeti knez Nikita, ki je svojo željo upravičil z idealnim komentarjem, da na ta način ne bo dobil ruskega denarja ampak turški. Sicer je car odbil to Nikitino željo, vendar pa se mu je povečala vsota, ki jo je dobival za oboroženo in prosveto.

== Bivši cesar Viljem in njegova knjiga. »Manchester Guardian« priobčuje vsebino knjige, ki jo izdal bivši cesar Viljem v 12 izvodih za svoje prijatelje. Viljem je zbral vse pomembnost svetovne zgodovine od l. 1884. naprej, posebno sestanke vladarjev, ministrov in poslanikov. Ta knjiga, v kateri govori bivši cesar o sebi v tretji osebi, je vzbudila v Parizu veliko senzacijo. Sam Poincaré se je čutil primorane, da odgovori Viljemu v pariški izdaji »New - York Herald«. Poincaré pravi: Glavna ideja knjige, da je Nemčija postala žrtve zarote drugih narodov, je navadna izmišljotina in falzifikacija zgodovinske resnice. Cesarjevi podatki niso naperjeni samo proti evropskim narodom, ampak tudi proti Zedinjenim državam. Viljem molči o svojem načrtu, ki je šel za tem, da vstvari zvezo s Francijo proti Veliki Britaniji. Francoski mornariški ataše kapetan Burchard je l. 1899. poročal o cesarjevi želji, da naj bi prišla v kako nemško pristanlišče francoska vojna ladja, ki bi jo Nemci tudi siljajno sprojeali. Takrat je Viljem rekel: Evropski kontinent bi moral skleniti močno zvezo proti bodoči nevarnosti s strani Amerike. V slučaju vojne z Anglijo bi morala Francija koncentrirati svojo mornarico v Sredozemskem morju.

== O Androju Hlinki? O slovaškem voditelju Hlinki so v poslednji dobi češkoslovaški listi pisali kakor o državnem izdajalcu. Zdej je prinesla praška »Tribuna« članek, ki preseneča. Kaj je bil Hlinka pred vojno in med vojno, kako junako se je boril za Slovake in koliko je pretrpel za svoje rojake, je znano. Hlinka je bil idealen rodoljub, čegar slava se je širila tudi po Sloveniji. A po vojni se je bil odpeljal z Jeličsko v Pariz baje rovat proti češkoslovaški republiki. Po vrnitvi iz Pariza so ga internirali kot izdajalca. »Tribuna« trdi, da je Hlinka sam spoznal, da je Jeličska sovražnik č. s. republike ter da mu ne gre za Slovake, nego le za razdor. Zato ga je ostavil in se vrnil sam v domovino, kjer se je opral 27. decembra so je Hlinki posredilo do sed, da je tudi slovaška ljudska stranica slavnostno izjavila, da stoji za č. s. republiko in da njena borba za avtonomijo ni boj proti republiki. Hlinka je zopet deloval za Slovake kakor nihče drug. Utrujenosti ni poznal, spal je le v vlakih, predaval, govoril, zbujač vest na vseh koncih Slovaške tor rešil marsikaj kraj, ki se je zdel že izgubljen. »V tem delu za narod, za Slovaško« — piše »Tribuna« — »za č. s. republiko se ne more s Hlinko primerjati noben slovaški narodni voditelj. Državnotvorna življa č. s. republike so Čehi in Slovaki. Biti dober Čeh, dober Slovak, pomenja biti dober republikanec. A Hlinka je eden najboljših Slovačkov.« »Tribuna«, ki prinaša ta dopis iz p. reza slovaškega politika, dostavlja, da »zogleša s temi nazor«, ki pomenjajo začetek iztreženja v dosedanjem blažen strankarskem boju. Ker smo poročali o Hlinki opetovano zelo negativno, prinašamo objektivno tudi ta pozitivni glas o njem.

== Ali se je obnesel senat? Češko-slovaški senator Vnec. Ševčík odgovarja na to vprašanje v brnenskih »Občan-skih Novinah« — negativno. Po č. s. ustavi je bil senat degradiran na zbor-nico podrejenega in zato nižjega reda.

To ponižanje senata je v glavnem obseženo v § 44. in 78. ustave. Ako poslanska zbornica sklene z nadpolovično večino vseh svojih članov kak zakon, je ugovor senata brez vpliva. Ako senat kak zakon odkloni s 2/3 večino vseh svojih članov, ostane zakon vendarle v veljavi, ako vztraja poslanska zbornica na svojem sklepu s 2/3 večino vseh svojih članov. Nezaupnica, izrečena vladi po senatu, je brez pomena, med tem ko mora vlada odstopiti, če ji izreče nezaupnico poslanska zbornica. Zato zahteva senator Ševčík, da se č. s. ustava radikalno spremeni.

== Zarota političnih jetnikov v Indiji. Po uradnem poročilu iz Indije je v Rajshahju v Bengaliji 600 ujetnikov ubilo stražnike, jim vzelo orožje in municijo in nato pobegnilo iz j. t. nišnice, da so politični jetniki u. nišnice. Ni izključeno, da so politični jetniki organizirali to zaroto.

== Proti šurnemu delu na kmetih. Zajmy malozemščakov (»Selski Hlas« v Brnu) pišejo: »Osem ur delati, osem spati in osem se izobraževati« je bilo geslo socialistov. Pri nas (na Čeho-slovaškem) je bilo vpeljeno osemurno delo, a kaj smo z njim dodelali, je bilo hitro odloženo. Naši obrtni izdelki so se tako podražili, da ž njimi ne moremo konkurirati s tujim in na veleposrestitelj je ostal del pridelkov v zemlji. Soc. dem. poslanec Winter se je hvalil, da smo bili mi prvi, ki smo uvedli osemurno delo tudi v kmetstvu. Toda tega navdnešena soc. dem. prvaka drugje niso delili. V Svidci so zahtevali po osemurnem delu v kmetstvu odločno zavrnili. Na anketi, ki jo je se-zvalo belgijsko poljedelsko ministrstvo, so udeležniki izjavili, da bi bila uvedba šurnega poljedelskega dela nemogoča. Osem ur se dela pozimi, a poleti je treba delati 10 do 14 ur. če se hoče izkoristiti ugodno vreme. Uvedba šurnega dela bi orožala uspeh žetve ter bi povzročila podraženo vseh živil. Tudi pri nas se je »Poračad šbor« izjavil proti šurnem delu.

## Iz naše kraljevine.

== Novinarski kongres v Sarajevu. V nedeljo jutraj se je v slavnostni dvorani mestne svetovalnice v Sarajevu otvoril novinarski kongres, katerega so se razen novinarjev udeležili tudi zastopniki in načelniki civilnih ter vojaških oblastev in zastopniki kulturnih društev ter korporacij. V daljšem govoru, v katerem je gospod Ivančević pozdravil posebno goste iz tujine, je poudarjal važnost kongresa, ki ni samo manifestacija narodne zavesti, temveč bo novinarjem dal tudi trden socialno-gospodarski položaj. V Sarajevu so postavili temelj edinstvene organizacije jugoslovenskih novinarjev. V imenu mestne občine sarajevske je govoril vladni komisar dr. Novad, ki je poudarjal važnost novinarstva za kulturni razvitik našega naroda. V imenu deželne vlade je pozdravil kongres vršilec predsedniških poslov Milivoje Mišević. Omenil je, kakšen ugled uživajo v Srbiji novinarji, ki so si stekli velike zaslugе za zgraditev države. Prvo srbsko ustavo je sestavil novinar. — V imenu čeških novinarjev je pozdravil novinarje urednik »Narodne politike« gospod Vavrinek, ki je poudarjal solidarnost češkoslovaških novinarjev s jugoslovenskimi kolegi. Gospod Ivančević je prečital številne brozjavne pozdrave, med njimi tudi pozdrav poljskega novinarskega združenja v Varšavi, ki poudarja bratsko solidarnost in obznanje, da zaradi oddaljenosti ni moglo poslati svojih opsolavencev. — G. Ivančević je nato pozval novinarje v malo dvorano mestne svetovalnice, kjer so sestavili pisarno in s odobravanjem potrdili včerajšnje sklepe o razdelitvi na sekcije. — Ob 13. je bil na vrtu hotela »Evropa« banket, ki ga je priredila sarajevska mestna občina. Vladni komisar dr. Novad je še enkrat srčno pozdravil novinarje in jim želel uspeha pri delu. Rekel je, da mestna občina sarajevska ni tako bogata, da bi mogla počastiti novinarje tako kakor druga mesta in tako, kakor bi hotela. Vendar pa upa, da bodo novinarji zadovoljni z bivanjem v Sarajevu. V imenu novinarjev se je zahvalil G. Kovačič, rekod, da so srečni, da so se mogli sestati tam, kjer je šinila prva železna svetovna vojna, ki je našemu narodu prinesla svobodo in zedinjenje. G. Vavrinek je v imenu Čehov naglašal bratsko čustva. G. Vesnić (Beograd) je izrekel zdravico v čast opsolavca Carnegievega fonda G. Kapserja. — Popoldne se je nadaljevalo delo v sekcijah. — Ob 17. se je začela plenarna seja pod predsedstvom g. Sahiba Korkuta G. Brozovič (Zagreb) je čital poročilo verifikacijskega odseka, ki je verifikiral vse mandate iz Zagreba, Ljubljane in Sarajeva. Glede Beograda so se pojavile težkoče. Ker se ni mogel doseči sporazuma, je G. Ristič v plenumu prečital imena članov beograjskega združenja. Pozivljali jih je imenoma ter so ali sami, ali po svojih zastopnikih izjavili, da so ugodili predpisom statutov beograjskega združenja glede sprejemanja članov. Tako so iz imenika izločili več imen ter se je dosegel sporazum. Pod predsedstvom g. Kovačiča (Zagreb) se preide na prvo točko dnevnega reda: poročilo sekcije, ki bo konstituirani in ministrskemu svetu podala predlog glave člena 14 ustave o tisku. Referent Manojlo Sokić (Beograd) je v imenu večine postavil predlog sekcije, ki zahteva uklenjenje odredbe o kolektivni odgovornosti in omejitvi cenzure. V imenu manjšine stavi Komandnič (Beograd) predlog, da se predloži konstituirani in ministrskemu svetu obširna obrazložitev in resolucija, ki zahteva popolno uklenjenje cenzure in neomejano svobodo tiska. V imenu neke skupine novinarjev pod Divota Milojkovič (Beograd) izjavijo proti uklenitvi komunističnih listov, radi česar je mnogo novinarjev ostalo brez posta. Izjava se je izročila sekciji za eventualije, ki bo plenumu seja predložila kon-



**Spomínajte se  
Družbe sv. Cirila in Metoda.**



## Pustolovščina Karla Habsburškega.

Bivši cesar Karel je zapustil Svico in se skrivaj vrnil v Budimpešto. — Prevrtni načrti? — Radičevci v zvezi s Karlom?

Pred tedni so listi priobčili izjavo bivšega cesarja Karla divjalčevega v Pranginu v Svici, da se namerava o velikonočnih praznikih vrniti v Budimpešto in zasedati madžarski prestol. Nihče ni verjel tej izjavi. Kakor pa vse kaže, je bila dotična izjava vendarle resno mišljena, kar dokazuje dejstvo, da se je Karel v resnici na velikonočni pojavil v Budimpešti.

Madžarska vlada sicer skuša preprečiti javnost, kakor da bi ničesar ne vedela o Karlovih načrtih in kakor da bi jo bil njegov povratek silno presenetil. Tem njenim zatrdilom pa je le malo verjeti. Kakor vsa javnost tako je tudi madžarska vlada bila opozorjena po Karlu samem, kaj namerava; lahko bi torej bila pravčasno ukrenila vse potrebno, da vnaprej onemogoči Karlu odhod iz Svice. Ker tega ni storila, se mora sklepati, da je bila ali naravnost sporazumna s Karlom ali pa je bila tako lahkomiselna, da Karlovih napovedi ni smatrala za resne.

Zdi se, da so bile tudi avstrijske oblasti v tajnem sporazumu z bivšim cesarjem, ker je sicer docela nemogoče, da bi mogel Karel nemoteno prepotovati vse avstrijsko ozemlje od Bregence pa do ogrske meje, ne da bi ga bil kdo spoznal. In če se je Karel vozil celo preko Jugoslavije? Ni izključeno!

Ako uvažujemo, da so se ves pretekli teden trdovratno širile pri nas, zlasti pa na Hrvaški, vesti, da nameravajo Radičevci in Frankovci na veliko soboto izvršiti državni prevrat ter proglasiti Hrvaško za samostalno in neodvisno državo, ne moremo a priori zavračati mišljenja, da so bili hrvaški prevratni elementi natanko poučeni o nameravanem povratku Karla Habsburškega in da je bil prevratni načrt na Hrvaškem naravnost dogovorjen s Karlom in njegovo okolico.

Vse kaže torej na to, da je bil za velikonočni zasnovan od Karlovih pristave obsežen komplot, katerega cilj je bil, v tej ali oni obliki zopet vzpostaviti habsburško monarhijo.

Ta komplot se ni posrečil, ne morda zaradi čuječnosti oblasti, marveč najbrže zgolj radi tega, ker je bil slabo aranžiran in ker je preveč računal s tem, da bo že enostavni povratek bivšega cesarja signal za splošen prevrat, ki bi naj zopet vzpostavil habsburško gospodstvo ob Donavi, Dravi in Savi.

Ko se je Karel odločil, da zapusti Prangin in odpotuje v Pešto, je bil gotovo prepričan, da ga bodo predvsem Madžari, za njimi pa tudi Avstrijci in Hrvaši sprejeli z odprtimi rokami in z vihrajočimi zastavami. V tej dobri veri se je odpravil na pot, a doživel je grenko razočaranje predvsem v Budimpešti, kjer so mu vsaj, kakor službeno razlašajo, natočili čisto vino ter mu odločno dopovedali, da je njegova zvezda definitivno zatonila.

Ako ima Karel že zdrave možgane, bo izvajal posledice ter se enkrat za vedno odpovedal vsem nadaljnjim pustolovščinam, ki nimajo absolutno nobene nade na uspeh.

— d Budimpešta, 29. marca. Madžarski korespondenčni urad poroča, da je na velikonočni nedeljo popoldne prišel nenadoma v Budimpešto bivši cesar Karel ter obiskel državnega uravnika Nikolaja Horthyja. Po kratkem razgovoru je bivši cesar na željo državnega uravnika, v Budimpešti prisotnih članov političnih strank in članov vlade zapustil glavno mesto.

Vlada je zagotovila bivšemu cesarju, da se mu omogoči povratek v kako nevtrarno državo. V Budimpešti je vladal popoln mir. Občinstvo je komaj doznalo za prihod bivšega avstro-ogrškega cesarja.

— d Dunaj, 29. marca. Vest o dohodu ekskralja Karla na Madžarsko, ki jih objavlja »Politische Korrespondenz«, ne odgovarjajo resnici v vseh

podrobnostih. Iz vseh poročil pa je razvidno, da je položaj nastopen: Ekskralj Karel je v soboto preobleden dopel v Ogrsko Sobotico in se ustavil pri tamošnjem škofu. Ministrski predsednik groh Teleki, ki je bil poklican v Sobotico, in polkovnik Lehar sta ekskralju odsvetovala uresničiti njegove namere. Ekskralj Karel je nato v nedeljo jutraj v avtomobilu odpotoval v Budimpešto. V drugem vozu se je peljal ministrski predsednik groh Teleki, ki je dospel približno dve uri pozneje v Budimpešto. Državni upravitelj Horthy je pripravil ekskralja do tega, da je obljubil odgovoriti v Svico nazaj. Še istega dne je kralj odpotoval iz Budimpešte, medpotje pa se je premislil in je sklenil ostati. Baje se sedaj nahaja v Ogrski Sobotici. Mnogo se je govorilo o nekaki privolitvi francoske vlade glede povratka bivšega kralja. Francoski zastopnik v Budimpešti pa je med tem formalno dal na znanje, da se bodo zavezniške vlade povratku kralja na tron kar najbolj energično zoperstavile. Grof Andrassy in Bethlen sta nato odpotovala v Ogrsko Sobotico in informirala bivšega kralja o položaju in o izjavi francoskega poslanika. Še v Budimpešti je le malo ljudi vedelo o načrtu bivšega kralja. Odredili so že nekaj aretacij. Kakor javlja »Politische Korrespondenz«, je vlada republike Avstrije vse potrebno ukrenila, da bi se preprečile eventualne posledice teh dogodkov za Avstrijo. Obenem se je uvedla preiskava, da bi se dognalo, ali je bivši kralj potoval skozi Avstrijo in če bi se dognalo, da je potoval, da se konstatira, koga zadene krivda za to.

— Dunaj, 29. marca. Kolikor se je doslej moglo ugotoviti, je Karel potoval preko Avstrije s ponarejenimi avstrijskimi potnimi listinami. Listine so mu preskrbeli najbrže avstrijski diplomati. S Karlom v zvezi je bil že sombolski škof, ki je pripravil tudi Karlov povratek. Iz Sombotelja se je Karel peljal v Pešto z avtomobilom. Bil je v civilu. V nedeljo zgodaj popoldne se je Karel zglasil v ministrskem predsedstvu, kjer so ga takoj spoznali. Nastopal je z vso sigurnostjo kot vladar. Vsakomur, s katerim je prišel v dotik, je izjavil: »Jaz sem Vaš kralj, kateremu ste dolžni pokorščino. Ker ni našel doma ministrskega predsednika Telekija, ki je bil v Kiralyhidi, se je z avtomobilom odpeljal v kraljevski grad, kjer rezidira državni upravitelj Horthy, ter zahteval, da ga takoj sprejme. V gradu je zavladala splošna zmeda. Sprejeli so ga s kraljevskimi častmi ter ga peljali v avdienco dvorano, kjer ga je sprejel Horthy. Razgovor je trajal nad eno uro. Zatrjuje se, da je Karel izjavil, da hoče takoj in brez odlaganja zasedati madžarski prestol, češ da antanta temu ne bo nasprotovala. Horthyju se je končno posrečilo Karla odvrniti od tega načrta ter ga pregovoriti, da se vrne v Sombotelj. Pri odhodu iz Pešte je Karel izjavil, da ostane na Madžarskem in naj se zgodi karkoli. Dunajski listi pišejo, da sta aranžirala Karlov povratek na Madžarsko bivši minister zunanjih del grof Ozaki in grof Hunyady. dvorni maršal bivšega cesarja Zite. V stalni zvezi z njima je bil sombolski škof.

— Budimpešta, 29. marca. Vlada je sklicala parlament za v petek, dne 1. aprila. Zasedanje parlamenta pričakujejo z veliko napetostjo. Razne stranke nameravajo internelirati vlado zaradi povratka Karla Habsburškega.

— Budimpešta, 29. marca. V mestu se trdovratno vzdržuje vest, da namerava Karel v petek priti v Pešto ter stopiti v stike s strankami, ki se zavzemajo za povratek Habsburžanov na madžarski prestol.

— Budimpešta, 29. marca. Karel Habsburški stanuje pri škofu v Sombotelju. Vsa višja duhovščina se mu je poklonila ter mu izrazila svojo udanost. Došlo so vesti, ki zatrjujejo, da je priseglo Karlu svojo zvestobo tudi ondotno vojaštvo.

— Koroški Nemci in združitev z Nemčijo. »Frankfurter Zeitung« od 13. t. m. poroča v uvodniku »Državni odbor in londonska konferenca«, da je poslala koroška deželna vlada na žalno sejo ob priliki zasedbe nemškega ozemlja po antantnih četah brzolajko, v kateri iz-

raža svojo globoko žalost in sočutje vsled zasedbe nemškega ozemlja po zavzetih. Koroška deželna vlada pravi med drugim: Tudi ta nova zavezniška nasilja ne bodo zatrla v nas zavesti, da pripadamo k Nemčiji. Nemški državni zbor je razpravljal o tej brzolajki na prvem mestu, iz česar je razvidno, kakšno važnost polagajo v Berlinu na koroško vprašanje, katerega rešitve potom plebiscita še ni priznala antanta.

— Še vedno črnožolt! Pišejo nam: Zanimiv pojav smo opazovali pri šentpeterski sobotni procesiji. Neko katoliško društvo je med drugim korakalo s svojo »zastavo«, na kateri se je blestel naslednji napis: »V spomin 50 letnice vladanja Njegovega Velikanstva Frana Josipa«. Zadevno društvo je bilo ovadeno policiji. Radovedni smo, če bo imelo policijsko ravnanje toliko moči, da pove katoliškemu avstrijakantskemu društvu odločno in jasno besedo, da živimo v kraljevini Karagjorgjevičev, ne pa v monarhiji pijanega Karla Habsburškega. — Zanimiv je dalje tudi drugi slučaj. V prodajalni Marije Elsner v Kopitarjevi ulici št. 1 je kupil nekdo za praznike razglednice, med drugimi pa je zapazil tudi kopico nemških razglednic s črnožoltimi in nemškimi barvami. Na zadevno vprašanje, kje je dobila prodajalka te razglednice, je kratko odgovorila, da ji je te razglednice izročilo »Katoliško Tiskovno društvo« v komisijsko razpodojo.

— Opcijska pravica Primorcev. Osebe, ki so pristojne na italijansko ozemlje, imajo po odredbah rapalske pogodbe pravico optirati svojo pristojnost najkasneje do 2. avgusta t. l.

— Seja mariborskega mestnega sveta. V torek 29. t. m. se je vršila seja mariborskega mestnega sveta, na kateri je vladni komisar poslal zadevo glede znanih 40 svinj, ki jih je svoječasno nabavil dr. Leskovec za ubožno mestno prebivalstvo, ki pa tega svinjskega mesa nikdar ni dobilo, ker sta pozabila nanj dr. Leskovar in ravnatelj klavnice Kern. V eni zadnjih sej je mestni svet zahteval od vladnega komisarja pojasnilo, če je bilo to meso res prodano v Avstrijo, čeprav je bilo že gnilo in črveno. Vladni komisar je sedaj na podlagi preiskave komisijskega odseka povedal, da je bilo meso res prodano v Avstrijo in sicer brez kontrole in da je dobil ravnatelj klavnice pismeni ukor. Dr. Leskovar se je zagovarjal z dobrim namenom, češ, da je hotel z mesom počakati tako dolgo, dokler se ne zvišajo cene.

— Dijaški transport na Dunaj. Vse gdi. kolegije in gg. kolege, ki želijo odpotovati dne 6. aprila popoldne iz Ljubljane na Dunaj, prosim da se prijavijo radi transporta. Potni list, vozno olajšavo in drugo naj si preskrbi vsak sam. Prijave sprejema Janko Ravčkar, stud. rer. com. Ljubljana, Pred škofojo 20.

— Iz mestnega šolskega sveta redne seje z dne 17. marca 1921. Mestnemu županu dr. Ivanu Tavčarju je izreči na visokem odlikovanju z redom sv. Save II. razreda kot predsedniku mestnega šolskega sveta pismo čestitko. Zapisnik zadnje redne seje z dne 28. januarja 1921 se odobri brez ugovora. Poročilo o končni uredbi obveznih nedeljskih maš v ostrem zimskem času, o uredbi pravoslavne verouka na ljudskih, meščanskih in nižjih srednjih šolah in o preuredbi pouka v srbihraščini se vzame na znanje. Dovoljeni sta in odprtili sta se novi vzporednici v I. razredu III. mestne dekliske in v IV. razredu zasebne dekliske ljudske šole v Lich. sirotišnici. Stalni učitelj Avgust Picht, ki se je odpovedal nadzorstvu za šolski okraj Litija, je na lastno prošnjo na službovanje pridelen višjemu šolskemu svetu. Po Janku Orožnu, ki je dobil za II. polletje študijski dopust, je na I. mestno deško meščansko šolo v službovanje poklican kot zač. strok. učitelj Ludovik Primožič, izprašan iz prve skupine, prej v službi na Koroškem. Učitelj srbihraščine je nanovo postal Tomo Jedrinič, prej učitelj v Volvodini, učiteljica srbihraščine pa Marija Trampuževa, prej učiteljica v Istri. V službovanje sta prideleni na I. mestni dekliski šoli Milka Umbergerjeva, prej v Hrastniku, kot začasna učiteljica petja in Berta Valentova, prej v Šmarju pod Ljubljano, kot namestnica stalne suplente, na I. mestni dekliski meščanski šoli pa Marija Miklavc - Janša kot začasna strokovna učiteljica, izprašana iz II. skupine in iz francosčine, prej stalna učiteljica v Notranjih Goricah. Stalno službo na Barju je nastopil Tit Grčar, prej stalni učitelj in začasni voditelj v Trzinu. Isti šoli je v službovanje pridelen Marija Grčarjeva kot naslednica po Mariji Smolčevići, ki je prestopila za suplento na drž. deško vadnico. Na novejši sporednici sta postali zač. učiteljica Vida Smerdeljeva in Melita Petelinova. Več prošni za dovolitev daljših ali pa za podaljšanje že obstoječih dopustov se sklene na priporočilo mestnega fizikata predložiti višjemu šolskemu svetu v ugodno rešitev. Na mesto obolelih učiteljev in

učteljce se sprejmo v začasno službovanje nanovo ali pa vnovič absolventi. Kandidatke (kandidatke), oziroma suplente (suplente) Berta Petričeva, Franc Dolinar, Ivanka Prosenčeva, Anica Španova, Ljud. Celestinova in Fr. Plehanova. Poročilo okrajnega šolskega nadzornika o nadzorovanju III. in IV. mestne deške ljudske šole se vzameta na znanje in z njima tudi v njih stavljeni nasveti. Poročilo je predložiti višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Projektirani sta v razbremenitev I. mestne dekliske in I. mestne deške meščanske šole III. mestna dekliska in III. mestna deška meščanska šola. III. mestna dekliska meščanska šola naj bi se otvorila s I. in II. razredom v priliku mestnega šolskega poslopa na Erjavčevi cesti št. 19. III. mestna deška meščanska šola pa s I. razredom v II. nadstropju šole na Ledini. III. mestna dekliska ljudska šola in I. mestna deška ljudska šola naj bi ostali še zanaprej šestrazrednici. Za vzdrževanje III. mestne dekliske ljudske šole je brezpogojno treba I. in II. nadstropja lastne hiše na Erjavčevi cesti št. 19, ki je že nad poldrugo leto zasedeni drž. pošto ravnateljstvo za svoj računski oddelek. Radi tega se sklene poskrbeti čimprej za to, da se omenjeni prostori izročijo svojemu prvotnemu namenu, če ne drugače pa eksekutivnim potom. Predsedstvo kranjske hranilnice je naprosilo, naj prepusti Vintovrt vrt za kretanje šentjakobske šolske mladine med odmore ponka pod nadzorstvom učitelja ob ugodnem vremenu in za to primernem letnem času. Ko se reši še nekaj internih zadev in ko podaio predsednik, nadzornik in zapisnikar stvarna poslasta na stavljeni filu vprašanja, zaključijo predsednik sejo.

— Omejitve doseljevanja v Zedinjenih državah. Naše poslanstvo v Washingtonu javlja: Amerikanski kongres je sprejel zakon, s katerim se omejuje prihod doseljenecv v Zedinjene države. Od 1. avgusta 1921 je za dobo 15 mesecev dovoljen prihod samo 3% celokupnega števila vseh doseljenecv, ki se nahajajo v Ameriki.

— Vest s pošte. Imenovani so: za višjega poštnega kontrolorja Martin Radej v Mariboru 1, za višjega poštnega oficijala II. razreda Edvard Hofman v Ljubljani 1 in za poštnega uradnega slugo začasni pomočnik sluga Vavclav Stanislav v Gornji Radgoni. Podeljena je odpravnika služba v Motniku poštnemu oficijantu Maksu Hribovšku, v Bučki poštini aspirantki Ivanki Teržan, v Podsedri poštini pomočnici Franji Veres v Zagradcu na Dolenjskem poštini pomočnici Mariji Vrančič in v Smarijeti ob Pesnici poštini pomočnici Berti Toplič. Premeščeni so: višji poštini oficijal Emil Predika iz Ljubljane 1 v Novo mesto, poštini oficijal Miha Luznar iz Sarajeva 1 v Ljubljano 1, poštini oficijal Ivan Ortan iz Ljubljane 1 v Maribor 1, poština asistenta Mihajlo Barič iz Ptujia in Jožko Monda iz Ljubljane 1 v Sarajeva 1, Ivan Novak iz Ljubljane 1 na Jesenice Gorenjsko, poštne oficiantke Emilija Tratinik iz Ljubljane 1 v območje poštnega in brzajavnega ravnateljstva Veliki Bečkerek, Ana Mastnak iz Grobelna v Mursko Soboto, Antonija Tavčelj iz Murske Sobotne v Grobelno, Ana Zupančič iz Maribora 1 v Kranj, Marija Hladnik iz Škofje Loke v Maribor 1, Karla Hladnik z Jesenic na Gorenjskem v Škofjo Loko, Ottilija Kambič z Vrhnike v Ljubljano 1 in poštini uradni sluga Jož. Golovršnik iz Maribora 1 v Novo mesto. Poštini službi se je odpovedala pisarniška oficijantka Karmela Bajt v Ljubljani. Trajno sta vpo-koljena: poštar Alojz Tomažič v Ljubljani 2 in poštarica Marija Jurša v Zrečah. Odpuščen je iz poštne službe sluga Anton Gašperšič v Gornji Radgoni. Odvezana sta poštne službe poštini asistent Franjo Kvas Ljubljana 1 in pisarniški asistent Oskar Šusteršič v Ljubljani.

— Umrli je v Ljubljani veterinar nadzornik Maks Paulin, živino-zdravnik iz Črnomlja, kjer je služboval 29 let in bil splošno znan kot miren, vreden in delaven uradnik. Od leta 1889. do 1892. je služboval v Radovljici kot deželni živinozdravnik. V trajno dobrem spominu bo ostal rajni osebiti v Beli Krajini, kjer je služboval vso dolgo vrsto let pod silno težavnimi razmerami ter si v napornem službovanju nakopal tudi težko bolezen, ki je povzročila prezgodnjo smrt. Blag mu spomin!

— Umrli je g. Vincenc Marinc, nadstojnik drž. železnice v Ljubljani. Pogreb se vrši danes.

— Pobiranje davka na poslovni promet. Gospodarsko in finančni komite ministrov je odločil v seji dne 5. marca 1921 o vprašanju, kako je postopati z davkom na poslovni promet v zvezi z novimi postavkami carinske tarife, sledeče: 1. da se v slučajih, kjer ni predpisana nikakarna carina, ne pobira davka na poslovni promet; 2. da se v ostalih slučajih davek na poslovni promet zniža sorazmerno z novimi znižanimi carinskimi postavkami.

— Za šolski dom v Črnomlju sta darovala Fran in Milka Kovčič 200 K namesto venca umrlemu veter. nadzorniku Maksu Pavlinu v Črnomlju.

— Razpisana poštarška služba. Razpisana je poštarška služba Ziri (X). Prošnje je vložiti v 14 dneh. — Dvokronski bankovci s ponarejenim žigom. Te dni je prišel v gostilno pri »Majorončku« neznan možki in

je ponudil natakarič dvokronskega drobiža za večji znesek. Plačo je plačal iz dvokronskih bankovci, pri katerih je pozneje natakarič spoznal ponarejen žig »SHS Koroška oblast Čakovec«. Neznani možki je bil star okoli 24 let in zagorelega obraza. Gotovo je skušal še kje drugje spečati te bankovce s ponarejenim žigom.

— Nesreča s samokresom. Zidarski pomočnik 19 letni Martin Skubic je po delu oblekel suknjič, v katerem je imel nabasan samokres. Pri tem se mu je samokres izprožil in krogla ga je smrtnonevarno zadela v trebuh. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer je umrl vsled poškodbe. Martin Skubic je doma iz Smartnega pri Litiji.

— Ljubezenska tragedija. Na velikonočni ponedeljek zvečer je sedel v neki gostilni na Pobrežju pri Mariboru delavec Karel Korb v družbi svojega očeta in svaka, ki sta mu očitala njegovo ljubezensko razmerje do Marije Oman. Korb se je vsled tega očitania vznemiril in rekel, da se bo ustrlel, nakar je odšel iz gostilne proti železniškemu mostu, kjer je odložil nekaj obleke ter jo poslal po nekem dečku v gostilno, kjer sta bila njegov oče in svak. Nato je šel na železniški most, kjer se je vrغل pod stroj, ki mu je odtrgal obe nogi pri kolenu. Ko je prišel stroj na kolodvor, so zapazili na kolesu kri in takoj poklicali rešilno pomoč in v policijo. Medtem pa se je fant z rokami priplazil do ograje in se spustil 16 m globoko v Dravo, kjer je pa obdržal na nasipu pred stebrom mosta. Rešev je strašno vpil, toda nihče ni mogel k njemu, ker je bilo že blizu polnoč. Drugo jutro so ga našli mrtvega in ga prepeljali v mrtvašnico. Oče in svak sta šla sicer za njim, toda vsled teme nista mogla vedeti, kam je šel.

— Prijeti ubežli kaznenec. Na 4 leta ječe zaradi tatvine obsojeni in začetenec marca iz mariborske kaznilnice pobegli kaznenec France Godec je bil sedaj prijet in izročen kaznilnici v Mariboru.

— Vlom. Med prazniki je bilo ponoči vlomljeno v stanovanje trgovca z moko Lovrenca Kvedra na Poljanski cesti 19. Vlomilec je odnesel iz ročne blagajne znesek nad 12.000 K. Tat je neznan.

— »Progres«, tvornica igračv Ljubljani. Pred nedolгим časom ustanovila se je v Ljubljani tvornica igračv »Progres«, ki je pričela sedaj v polnem obsegu s svojim obratom. Ker se je dosedaj uvažalo igrače za drag denar iz inozemstva, moramo ta novi pokret v naši industriji z veseljem pozdraviti, tem bolj, ker se nahaja podjetje v strogo narodnih rokah. Da se v tvornici zaposlene res strokovnjaške moči je najbolje razvidno iz izločbenih oken pisarne podjetja v Volfovi ulici. Tu razložene igrače se zamorejo meriti v vsakem oziru za inozemskimi, nekaj čisto novega pa so krasne igračke izvali iz naravnih kožuvin. Podjetja želimo v vsakem oziru prospereti.

Opozarjamo vse p. n. trgovce in tobakarne na današnji oglas na zadnji strani Ciril in Metodovih vžgalic, ki jih priporočamo. Noben trgovec in nobena tobakarna ne sme biti brez njih! Konsumentje, zahtevajte edino le to vrsto!

## Pravniki o tiskovnem vprašanju.

Društvo »Pravnik« je priredilo tekočega leta že sedem sestankov, ki so bili posvečeni poročilom in razgovoru o ustavnih vprašanjih. Na šestem sestanku je poročal univerzitetni profesor dr. Stanko Lačnjajne o jezikovnem vprašanju. Razgovor je bil zelo živahen in zanimiv. Posledki se priobčijo na pristojnem mestu, za publicistično objavo spričo svoje košljivosti niso. Na sedmem sestanku, v sredo dne 23. t. m. je poročal univ. prof. dr. Metod Dolenc o »določilih glede tiska po sklepu ustavnega odbora«. Na sedmem sestanku, v sredo dne ljubljanskih juristov, od časniških urednikov in izdajateljev, ki so bili posebej vabljani, pa le prof. dr. Lončar, urednik »Naših Zapiskov«.

Predavatelj prof. Dolenc je predvsem pokazal, kako se glasi autentično besedilo ustavnega člena o tisku. Pribavil si ga je sam osebno v biroju ustavotvorne skupščine; tekst, kakor sta ga prinesla po sklenjeni debati ljubljanski Na preji in zagrebški Obzor, ni povsem pravilen. Glavne misli predavatelja so se tesno oklepale ustavnega odbora. Glede koncesij se je skliceval predavatelj na svoje predloge, katere je stavil v »Sl. Narod« že prej, ko je prišel ustavni odbor do debate o tisku, namreč da treba jasnosti glede prečanskih pravnih razmer, ki poznajo koncesijo za tiskarje in še posebej koncesijo za izdavanje časnikov. Ustavni odbor je bil na ta razloček opozoren po poslancih Dulibiču in Pavičiču, ostalo pa je pri vladnem predlogu, ki se na ta razloček ne ozira. Glede cenzure je predavatelj zahteval jasnosti, da se naj določi, kdo odredi cenzuro za časa vojske ali

## Dneovne vesti.

V Ljubljani, 30. marca 1921.

— Odklonjena opasnost. Neštetokrat smo v našem listu opozarjali merodajne oblasti na prevratno propagando raznih držav nevarnih elementov pri nas in v sosedni Hrvaški, no, na poklicanih mestih večinoma nismo našli razumevanja ali pa se nam je celo očitalo, da vidimo vse prečno in da pretiravamo. Zato se proti rovarjenju teh elementov navadno ni ničesar ukrenilo, češ da stvari ni jemati za resno. Tako smo pretekli teden opozorili merodajne faktorje, da se pripravljajo prevrat na Hrvaškem za Veliko noč in da se skuša tudi v Sloveniji pripraviti teren za eventualno revolucionarno akcijo. Ni nam znano, da-li so državne oblasti uvaževale naša razkritja ter ukrenile protidredbe, domnevamo pa, da so vse, kakor običajno, vzele z najlažje strani ter niso odredile prav ničesar v varstvo ugroženega našega državnega obstoja. Doga-dek v Pešti bo morda odprl oči tudi poklicanim našim faktorjem, da bodo v bodoče nekoliko bolj čuječi in opreznji, saj je jasno kakor beli

dan, da so prevratni elementi, ki so v habsburški službi, res pripravljali za Veliko noč prevrat, ki bi naj zopet vzpostavil habsburško gospodstvo pri nas, na Hrvaškem, na Madžarskem in v Avstriji, in če se ta akcija ni posrečila, tega prav gotovo ni pripisovati čuječnosti naših policijskih in drugih oblasti, marveč zgolj srečnemu slučaju in morda okolnosti, da je bil Karlov povratek aranžiran nadvse nespretno in nerodno. Za enkrat je srečno odklonjena nevarnost, ki nam je grozila za Veliko noč, ali bodo naše oblasti znale v bodoče odstraniti opasnosti, ki nam nedvomno še prete? Ako bodo še nadalje mirno treple protidržavno propagando, ki se je sedaj že razpasla vsepovsod, lahko že v doglednem času doživimo velika presenečenja.

— Koroški Nemci in združitev z Nemčijo. »Frankfurter Zeitung« od 13. t. m. poroča v uvodniku »Državni odbor in londonska konferenca«, da je poslala koroška deželna vlada na žalno sejo ob priliki zasedbe nemškega ozemlja po antantnih četah brzolajko, v kateri iz-



splošne mobilizacije, in zahteval po čehoslovaškem vzorcu, da naj se to poveri zakonodajalcu, ne pa vladi: V stavku o zabrani razširjanja in prodaje tiskovin pogreša predavatelj Protivice misel, da je zabranjeno le daljno razširjanje in prodaja. Nadalje je ostro polemiziral zoper obseg zabrane, posebno glede kavčukastega razloga »povreda javnog morala«. Zahteval je, da se vzporedi posredno pozivanje k silovitemu odporu neposredno učenjem, ker gre za kasnija dejanja, pri kojih način storitve ni merodajen. Glede debate, kdo bo za tisk odgovoren, je predavatelj navedel razna mnenja članov odbora ki so pa šla tako daleč vsakeb, da je nastala nujna potreba,

prepuštili rešitev tega vprašanja posebnemu zakonu o tisku. Z vsoto odločnosti je predavatelj zavzel za udeležbo lajskih sodnikov porotnikov pri presoji političnih deliktov sploh, posebej pa za tiste, ki so učinjeni s tiskom, izvzemši tiskovne častikraje, ki naj se odkažejo posebnim senatom. Slednjič je navedel predavatelj nekaj vprašanj, ki naj bi dobila mesta v ustavi, pa se jih je prezrlo. Končal je predavatelj z opazko, da se po njegovem mnenju v tisku veliko premalo piše o tisku. Kaj je temu vzrok, ne ve. Upa pa, ni vzrok temu pojavu zadovoljnost s predlogi ustavnega odbora. Diskusija o predavanju se izvede, čim predavatelj referat izide v tisku.

## Kultura.

### Repertoar Narodnega gledališča Ljubljani.

#### Drama:

Sreda, 30. marca: Razvalina življenja. Red E.

Četrtek, 31. marca: Bajka o volku. Ob znanih cenah. Izven.

Petek, 1. aprila: Mrakovi. Red C.

Sobota, 2. aprila: Bajka o volku. Red D.

Nedelja, 3. aprila: Mrakovi. Izven.

Ponedeljek, 4. aprila: Miss Hobbs. Izv.

#### Opera:

Sreda, 30. marca: Zlatorog. Red D.

Četrtek, 31. marca: Vesele žene windsorske. Red E.

Petek, 1. aprila: Fra Diavolo. Izven.

Sobota, 2. aprila: Tosca. Red B.

Nedelja, 3. aprila: Zlatorog. Izven.

Ponedeljek, 4. aprila: Thais. Izven.

— Podpora Slov. Solski Matice. Poverjenstvo za uk in bogostanje je dalo Slov. Solski Matici za izdajanje knjig 25.000 kron podpore.

— Pedagoški pisatelj na znanje. Odbor Slovenske Solske Matice je sklenil, da bo honoriral v bodoče izvirne spise po 1000 kron tiskano polo; spise, sestavljene na podstavi raznih virov, po 800 kron, prevode pa po 600 kron vsako tiskano polo; vse druge sestavke po 500 kron.

— Literarni večer, ki ga priredi Fran Lipah v petek 1. aprila ob 8. uri zvečer v Mestnem domu obsega izbrana dela iz svetovne literature. Na sporedu so: Wilde, Turgenjev, Andersen. Večer bo prvi svoje vrste v Ljubljani.

— Ivan Robida: Psihične močje na alkoholski podlagi s posebnim ozirom na forum. Za medicince in juriste. Založništvo umetniške propagande. V Ljubljani, 1921. Str. 184. Cena 54 K. V predgovoru pravi pisatelj, da je ta spis prvo slovensko znanstveno delce v psihiatriji. Menim, da je to »delce« prav lepo delo, s katerim se prav lahko pokazemo izven mej naše domovine. Tudi aktualnosti mu ni odrekati. Steti ga smemo za znanstven in baš radi tega krepak, prepričevalen prispevek v boju za sveto veselo. In v tem pogledu je v resnici njegova velika vrednost, gotovo večja, kakor v onem, ki meri na forum. Imenitno, jedrnat popisuje pisatelj učinkovanje alkohola na duševne funkcije v eksperimentu, razvija na to medicinske nauke o akutnem zastrupljenju z alkoholom, prehaja v nauke o bolezenskem pijanstvu, t. j. o pijančevanju, ko je telo vsled mnogokrat ponovljenega zastrupljenja z alkoholom bolno in radi te boleznijo poželjuje vedno novega alkoholnega strupa. Pisatelj imenuje to pijanstvo »psihotična pijanost«, domi se naša ušesa navajena na izraz patološko pijanstvo. Nadaljuje pisatelj o kroničnem alkoholizmu, katerega šteje za pravečo bolezen, potem o alkoholu in dedičnosti in prinese končno še posebno poglavje o alkoholu in uravnosti. Na to razpravo v šestih specijalnih člankih o nekaterih tipičnih oblikah alkoholnih psihoz. — Medicinski del njegove razprave se mi zdi prav posebno važen, osobito za juriste. Oni, ki se hočejo informirati o tej snovi hitro in dobro, z medicinskega stališča, se bodo s pridom okoristili pisateljevega dela. Medicince pa bodo zanimali mnogobrojni samopopisovalni primeri in pa slovenski strokovni izrazi. Ali preko teh meja niti medicince, niti juriste ne bosta mogla veselo slediti avtorju. Na naš »forum« se Robida sam neče ozirati, ker dnevi naših zakonov so šteti. Ali pisatelj si v stališču drugih zakonov, ki po vsej priliki niso na naglo smrt pripravljeni, neče razpravljati. On je strog determinist (ne priznava svobodne volje) in je mnenja, da ves kazenski sistem napravljen psihopatu odzove. Ni, da bi se prerekli s pisateljem glede determinizma; mi ne rabimo ne determinizma, ne indeterminizma, ker kaznujemo iz praktičnih potreb v praktične svrhe, tam kjer more storilec presoditi antisocialnost svoje dejanja, izven tega okvira, pa se branimo zoper njegove antisocialne čine z očuvalnimi sredstvi. Za to bi bilo pač kazalo vsaj glede odpora zoper zločine, storjene v pijanosti, stopiti na realna tla pozitivne zakonodaje.

## Društvene vesti.

— Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani opozarja še enkrat svoje p. n. člane, da se vrši v četrtek 31. marca t. l. ob pol 8. zvečer v sejni dvorani mestnega magistrata 83. redni občni zbor. Na dnevnem redu so sledeče točke: 1.) Računsko poročilo ravnateljstva, o poslovanju in stanju društva za leto 1920. 2.) Poročilo revizijskega od-

pregledovalcev in dveh namestnikov, iz srede članov, ki ne pripadajo ravnateljstvu. 7.) Samostojni predlogi članov, ki se morajo po § 45. društvenih pravil vsaj 8 dni pred občnim zborom izročiti pisмено ravnateljstvu.

## Turistika in sport.

— Dirka kluba Kolesarjev in motoklistov »Ilirija« v Ljubljani se vrši v nedeljo 3. aprila ob pol 3. popo. na Celovski cesti. Dirke se dele na dirke novincev, juniorjev in seniorjev na glavno in tolažilno dirko. Proga bo kratka in bo občinstvu mogoče zasledovati potek precejšnjega dela vsake dirke. Na cilju bodo postavljeni sodeži in bo svrtila godba.

— Glavna skupščina »Sportne zveze« in »Jugoslovenske Olimpijskega pododbora« se je vršila v soboto, dne 19. t. m. v mali dvorani Narodnega doma. Skupščina, ki je bila prav dobro obiskana, je vodil njen podpredsednik g. ravnatelj Jug. Iz poročila tajnika in posamičnih odsekov je bilo razvidno delovanje prvega leta »Sportne zveze«, ki je kazala v vseh sportnih panogah velik razvoj in razmah. Glavna prireditelj »Sportne zveze« je bil »Sportni tednik«, ki je pokazal razvojni stanje sporta za celo Slovenijo. V njenem delokrogu so bile tudi vse zimsko-sportne prireditve

v Bohinju, osobito oživljenje smučarskega sporta. »Sportna zveza« je začela v pretekli sezoni z izdajanjem lastnega glasila »Ilustrovanega sportnega lista«, ki je danes najboljše sportna revija v državi. Blagajniško poročilo izkazuje precejšnji deficit, katerega bo treba v bodoči sezoni kriti. Za bodočo sezono ima »Sportna zveza« v načrtu poglobljeno delovanje za nadaljnji razvoj sporta, da se čimprej dvigne sport med Slovenci, na ono stopnjo, na kateri je pri sosednjih narodih. V ta namen rabi podporo ne samo od vse naše javnosti, temveč isto tako podporo javnih oblastev. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika podpolkovnik Ravnikar, prvi podpredsednik Josu Gorec, drugi podpredsednik Vlad. Suput, prvi tajnik Slavko Pretnar, drugi tajnik Vlado Vratarič, prvi blagajnik Stojan Stane, drugi blagajnik Stanko Kmet, gospodar Kavšek Ivo. Odborniki: za Krovova, dr. Ciril Žizek, dr. Hubert Souvan, major Anton Lokar. Preglednika računov: Josip Malenšek in ravn. Krovta. Odseki: Za nogometni podsavez: ravn. Jug. Načelnik lahke atletike ing. Stanko Bloudek, tenis odseka dr. Fr. Pavlin. Automobilnega odseka dr. Ciril Pavlin. Dirlnega odseka podpolkovnik Ravnikar, hockey odseka ga. Žirovnikova, kol. in mot. odseka Josu Gorec, vodno-sportnega odseka dr. Fr. Zupane in zimskega sportnega odseka ing. Leo Mencinger.

## Najnovejša poročila.

### MINISTRSKI SVET.

— d Beograd, 29. marca. Včeraj popoldne ob 16. do 19. je bila seja nove vlade. Prisotni so bili vsi ministri, ki se nahajajo v Beogradu, od novih ministrov pa se je udeležil seje dr. Spaho. Na seji se je sklenilo, da bo vlada priskrčila na pomoč pokrajinam, katere po razpalski pogodbi pripadajo naši kraljevini. Nato se je razpravljalo o zakonu, ki predvideva povzdigo Beograda. Minister Drašković je stavil svoj tozadavni predlog, na kar pa je minister Trifković izjavil, da je izvedba tega načrta nemogoča. Zakonski načrt se je nato vrnil ministrstvu za zgradbe in javna dela.

### PECUH PROSI ZA SPREJEM V JUGOSLAVIJO.

— d Beograd, 29. marca. Sem kaj je došel inženir Hauser kot odposlanec delavstva in prebivalstva vsega pečuskega okrožja, da bi prosil našo vlado, da pri zavetnikih zastavi ves svoj vpliv za to, da ostanejo naše okupacijske oblasti

v pečuske okraju še najmanj tri leta, ker sicer bo okraj na milost in nemilost prepuščen belemu terorju. Se pred 15 dnevi je ondodno prebivalstvo poslalo naši vladi spomenico; naprosili so tudi klub socialno-demokratske stranke, naj v tem smislu intervenira v parlamentu.

### TRGOVINSKA POGAJANJA Z ITALIJO.

— d Beograd, 29. marca. Za člane komisije, ki bo sklepala trgovinsko pogodbo med našo državo in Italijo, so določeni: bivši finančni minister dr. Mihael Popović; dr. Ante Trumbić in načelnik ministrstva za trgovino in industrijo Milan Todorović.

### TUJEZEMSKÉ DELNIŠKE DRUŽBE.

— d Beograd, 29. marca. Ministrstvo za trgovino je izdalo naredbo, po kateri bodo morale odslej vse tujezemске delniške družbe, katerim je dovoljeno delovanje v naši državi, voditi svoje knjige v našem službenem jeziku in vpoštevati našo valuto.

## Gospodarske vesti.

— g Agrarna banka. Beograd, 29. marca. Regent Aleksandar je podpisal naredbo o ustanovitvi »Agrarne banke« z osnovno glavnico 100 milijonov dinarjev.

— g Vprašanje Narodne banke. Na seji gospodarsko-financijske komisije dne 28. t. m. se je razpravljalo o novi ureditvi razmerja med Narodno banko SHS in med finančnim ministrstvom. O tem se je razpravljalo tudi že v ministrskem svetu. Izgleda, da bo razpisala Narodna banka novo posojilo in pri tej priliki se bo dovolilo, da se v Srbiji plača za 80 dinarjev v srebru 20 dinarjev v zlatu. Končni odlok glede tega bo ministrski svet izdal takrat, ko se povrnejo vsi ministri s počitnic.

— g Parni kotli. Spisal inž. Gulič. Ta strokovna knjiga izide kot prvi zvezek nove »Znanstvene knjižnice«, ki bo izhajala v zalozi Jugoslovenske knjižarne v Ljubljani. Založništvo je pripravljeno urediti ob koncu knjige nekaj strokovnih oglosov priznanih tovarov in tvrdi, ki se bavijo s predmeti spadajočimi k stroki. Povedarjamo pa, da se gre samo za strogo strokovno oglasilo, ki bodo študentu v korist in orientacijo; tudi pridejo v poštev samo povsem zanesljive in preizkušene tvrdbe. Zastopništva takih tovarov in tvrdbe ne to opozarjamo.

— g Padanje vinskih cen. Iz Ptuja poročajo, da so v tamkajšnjem okraju znatno padle cene vina.

— g Tečaj za krojače v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti bo priredil v Ljubljani prikojevalni tečaj za krojače. Interesenti naj prijavijo svoj pristop najkasneje do 1. aprila t. l. pisamno ali ustno na urad za pospeševanje obrti, Ljubljana, Dunajska cesta 22.

— g Kultura tobaka v Sloveniji. Tobačni tovarni v Ljubljani so prispela iz okolišev, kjer se je dovolilo letos saditi tobak, sledeče prijave: Kranjsko (glavarstvo: Krško, Novomesto, Črnomelj) 14 sadilcev s 43.000 sadikami. Prekmurje: 5 sadilcev s 13.000 sadikami. Štajerske (glavarstvo: Brežice, Celje, Ljutomer, Maribor, Ptuj) 498 sadilcev s 249.400 sadikami. Razmeroma največ prijav je doseglo v okr. glavarstvo Celje (s 132 sadilci) in Ptuj (s 316 sadilci). Uprava o kulturi tobaka je provizorno takole uravnala: Glavno vodstvo in nadzor kulturno-tehnične, fiskalne in administrativne službe je v rokah direktije tobačne tovarne. Radi intenzivnega nadzora tobačnih kultur obstoji pri tovarni poseben referat, ki se bavi s zadevnimi posli za politični okraj Črnomelj, Novo mesto, Krško, Brežice in Celje; za politične okraje Ljutomer, Maribor, Ptuj in Prekmurje je pa nadzor kulture poverjen provizornemu uradu za kulturo in odnosa tobaka v Ptuju. Vsi prijavljeni za sajenje tobaka so že prejeli dovolje in pa tobakovo seme, da morejo pravočasno sejati seme in pripravljene razsadnike. Oni prijav-

ljenci, katerim bi se iz katekatskega vzroka posev tobaka ne obnesel, morajo to pravočasno javiti direktiji tobačne tovarne v Ljubljani, da jim po možnosti posrebi sadik iz rezerv, ki si jih je za take slučaje priskrbel.

— g Enketa o osnutku novega »Viničarskega reda« za Slovenijo. V vseslovenski dvorani okrajnega glavarstva v Mariboru se je vršila dne 21. marca t. l. ob 10. dopoldne enketa o osnutku novega »Viničarskega reda« za Slovenijo, katerega je predložilo poverjenstvo za socialno skrbstvo. Enketa so se udeležili zastopniki poverjenstva za kmetijstvo, okrajni glavar v Mariboru, vodje okr. glavarstev Ptuj in Ljutomer, narodni poslanec Filip Kisovar, zastopnik Okrajne bolniške blagajne v Ljubljani, ravnatelj državne vinarke in sadjarske šole v Mariboru, višji kletarski nadzornik v Mariboru, zastopniki političnih strank JDS, S. K. S., JSDS, NKS in SLŠ, in strokovnih organizacij Vinarkega in sadjarskega odseka slov. kmetijske družbe v Mariboru, Kmetako - delavske zveze, Narodno - socialne stranke, Jugoslovenske strokovne zveze, Viničarske zveze in Kmetake zveze. Razpravo je vodil komisar poverjenstva za socialno skrbstvo dr. Šlibar. V daljšem referatu je obravnaval dosednji razvoj viničarskega vprašanja in primerjal pota s dne 2. maja 1886, po kateri se ustanovi Viničarski red za Štajersko, z osnutkom novega Viničarskega reda za Slovenijo. Osutek določa v § 16. a) eksistenčni minimum viničarjevih prejemkov. Nove so tudi določbe o viničarjih kot kvalificiranih delavcih (§ 1.) viničarskem upravljanju in viničarski knjigi (§ 5.), krajevnih viničarskih komisijah kot razsodilnih (§ 27.) in bolniškem zavarovanju viničarjev (§ 28.). Debate, ki je trajala do 16. popoldne, so se udeležili gg. dr. Pirkeimer, dr. Žužek, Alenovec, Stabej, Šut, Robič, Verlič, Lipovšek, Zebot, Furlakovec, Zabavnik, Zmava, Vesenjak, Vahar in Kisovar. V končnih izjavah so zastopniki vseh strank in organizacij izjavili da smatrajo osutek za primerno podlago prirešitvi viničarskega vprašanja, ako se vpoštevata nekaj dodatnih predlogov. Izrazili so nujno željo, da bi vlada brez odloga naredbenim putem uveljavila novi »Viničarski red« za Slovenijo.

— g Kriza v industriji. Iz Zedinjenih držav poročajo, da je tam sedaj nad 2.000.000 brezposelnih, in sicer iz stavbne obrti 300.000, avtomobilne obrti 225.000, železniške obrti 200.000, rudarstva 150.000, tekstilne industrije 225.000, oblačilne obrti 180.000, plovstva 125.000, pekarstva 100.000, iz gledališč 75.000, drugih 50.000. V distriktu Pittsburg je nad 180.000 ljudi brez dela, izguba

na mezdi znaša dnevno 967.260 dolarjev. Najhuje prizadete so železniška, kletarska in premogovna industrije. Skoraj vsa med vojno nastala podjetja so zaprta, pa tudi marsikatero staro podjetje praznuje. Tudi iz Londona nam poročajo uradne številke o visokem številu brezposelnih. Koncent januarja je bilo na Angliškem daleč preko 1 milijona delavcev brez posla. Število brezposelnih presega celo število iz leta 1913.

— g Angliški gospodarski položaj. Bivši angleški zakladni kancelar Mac Kenna je kot predsednik London Joint and Islands Bank Limited spregovoril o splošnem gospodarskem položaju Anglije v zvezi z industrijalno krizo. Izpovedka se je izrazil samo težno o prevatih, ki jih je povzročila vojna v angleški industriji. Rekel je: Če smo hoteli preprečiti prej špekulacijo, ki je vedno povzročala inflacijo, je zadostovalo, da smo zvišali bančno obrestno mero. Kredit se je omejil in trgovina ni posebno trpela pod takimi okoliščinami. Sedanja inflacija pa ima svoj izvor v prvi vrsti v posojilih raznih vlad, najh na najširši podlagi. Ta posojila niso služila izgradbi produktivne narave, niti živili in drugih snovi za porabo. Tudi niso služila za boj proti povzrajanju obrestne mere. Niso služila izgradbi, marveč so poostirila vsa zla, ki sedaj tlačijo svet. Tudi nima sedanja inflacija začasnega značaja. Devalvacija politika, kakršna je bila obljubljena, bi hitro znižala cene, obenem pa bi nastala stagnacija, ki bi se izražala v znižanju kupne sile, zmanjšanju produktivne povečanju brezposelnosti in znižanju dohodkov fiskusa, kar bi vlado zopet primoralo, da ali zviša obrestno mero, ali pa se zateče k novim posojilom. In zopet bi imeli nov inflacijski val. Samo ona pomoč je za nas Anglije: da plačamo nacionalni dolg, kar pa se da doseči samo s tem, da močno skrajšamo javne izdatke. Za vsako ceno moramo zvišati produktivno, da znižamo ceno blaga. Če bodo imeli trgovci tudi občutno bolj skromno korist, bodo prišli vendar na svoj račun, ker bodo več prodali. Zato mora stremiti naša politika najprej za tem, da se po-

Borze. — d Zagreb, 29. marca. Devize: Berolina 230—230.50, Italija 570—575, London 557—565, Novi Jork kabal, 143.25 do 144.25, Novi Jork, 65, 142—143.50, Paris 990—1020, Praga 189.50—190, Svica 2425—2475, Dunaj 20.80—20.50, Bukarešta 190—0. Valute: dolarji 139.50—140.50, avstrijske 21—21.50, carski rubli 80—75, franci 970 do 990, napoleonor 472—475, nemške marke 224—225, rom. lei 190—192, italijanske lire 553—555, bolg. lev 160 do 163, češkoslovaške krome 181—0.

— d Praga, 29. marca. Devize: Amsterdam 265.50, Berlin 131.75, Curih 1321, Milan 303, Paris 556.50, London 902, Novi Jork 75.75, Beograd 208.50, Bukarešta 103.50, Sofija 91.50, Dunaj 10.275, Varšava 9.65, Zagreb 51.70, Budimpešta 22.75. Valute: nemške marke 121.5, švic. franki 1315, italijanske lire 900, francoski franki 533.50, angleški funti 300, ameriški dolarji 73.75, jugoslovenski dinarji 139.50, romunski lei 103.50, bolgarski lei 87.25, avstrijske krome 10.275, poljske marke 8.65. — d Dunaj, 29. marca. Devize: Amsterdam 24.775—24.875, Zagreb 488 do 492, Beograd 1945—1965, Berlin 1137 do 1143, Budimpešta 220—222, Bukarešta 945—955, London 2820—2840, Milan 2815—2835, Newyork 720—724, Paris 4960—5000, Praga 922—928, Sofija 840—850, Varšava 85—87, Curih 12.350 do 12.400. Valute: Ameriški dolarji 715 do 719, bolgarski lei 832.50—842.50, nemške marke 1137—1143, angleški funti 2890—2820, francoski franki 4930 do 4970, italijanske lire 2810—2830, jugoslovenski dinarji 139.50, 1929—0, stotaki 1915—1935, poljske marke 91.25 do 93.25, romunski lei 940—950, carski rubli 302—308, švicarski frank 12.325 do 12.375, češkoslovaške krome 920 do 926, madžarske krome 210—221.

— d Curih, 29. marca. Devize: Berlin 9.174, Holandija 200, Novi Jork 580, London 22.72, Paris 40.05, Milan 23.15, Bruselj 41.85, Kodanj 101.30, Stockholm 184.25, Kristijanija 92.25, Madrid 81, Buenos Aires 200, Praga 7.60, Budimpešta 2, Zagreb 4, Bukarešta 7.90, Dunaj 1.50, avstrijske krome 0.

### Izpred mariborske porote.

— Oproščen morilec. V torek, 29. t. m. je sedel pred porotniki Jurij Primoz iz Laporji, ki je šel svojočasno na obisk k sosedu Stumfu, kjer so pili kuhano zganje, katerega se je Primoz dobro navlekel. Stumpf je zlorabil Primozovo pijanost in je začel poljubljati njegovo ženo, od katere je zahteval, da kaj več. Nastal je prepri in pretep, med katerim je Stumpf ranil Primoziča, ki je nato še bolj vznemirjen zasadi bajonet v srce sosesa Stumfa. Primoz se je izgovarjal z raznimi boleznimi, pijanostjo in zmedenostjo. Porotniki so potrdili glavno vprašanje na uboi, potrdili pa so tudi vprašanje na zmedenost, na kar je bil Primoz oproščen.

### Raznoletosti.

• Kineške studentke v Evropi. Napredovanje ženskega gibanja v Kini dokazuje najboljše dejstvo, da je večje število mladih Kitajk prišlo v Evropo ter posebej evropska vsučilišča. Tako študira na pariški univerzi približno 20 Kitajk, ki jim je dala kineška vlada stipendijo za študiranje v Evropi. Voditeljica te skupine je znana prvobornica za ženske pravice na Kitajskem Fu-meng. Ze od mladosti se je, čeprav iz stare plemiške rodbine, zavzemala za ženske pravice in je navdušena revolucionarka. Za časa bojev med revolucionarji in



Kraljevi četami je donajala revolucio-  
narni orodje in strelivo. Že prej je študi-  
rala na praški Sorbonni in položila ju-  
ridične izpite. Teh 20 mladih Kitajk študi-  
ra vse vrste panog: medicino, jns, filozofijo  
in umetnost. Po dokončanih študijah bodo  
prevzela vodstvo na kitajskih diktatorskih so-  
lah, ki se bodo navedle po evropskem  
vzorcu.

\* Ustavitev zračnega prometa An-  
gije s kontinentom. Angleske družbe  
za zračni promet s kontinentom so  
ustavile vse svoje vožnje, ker ne more-  
jo brez subvencije nadvladati franco-  
ske konkurence. Francoska vlada je  
dala francoskim letalskim družbam  
tako visoke subvencije, da so lahko te  
znižale vozne cene za potnike za 30%,  
a za tovarne za 20%. Od 1. aprila dalje  
bo opravljalo zrakoplovno službo med  
Anglijo in Francijo 50 francoskih aéro-  
planov.

\* Adam in Eva v filmu. Kakor po-  
ročajo iz Pariza, pripravlja neka ve-  
lika tvornica filmov velik filmski po-  
metek »Raj na zemlji«. V tem filmu se  
boeta predstavlja Adam in Eva, nje-  
nov padec in izgnanost iz raja, njho-  
ve sinove Kaina in Abela ter sploh živ-  
ljenje prvih svetopisemskih ljudi. Ta  
film se bo morda že v par dnevih videl  
po pariskih kinematografih. Neznano  
je za enkrat ali bo to navadna bur-  
leska ali pa morda resen film s mora-

lino tendenco. Pariško časopisje se zo-  
lo zanima za ta film.

\* Japonska reklama. V evropskem  
časopisju priporočajo trgovci svoje blago  
z naštevanimi stvarmi, ki jih imajo v  
zalogi. Vse drugače reklamo pa imajo  
japonski trgovci, ki so pri inseriranju  
pravi peemiki. Tako priobčuje n. pr.  
neki trgovec v Tokio tole reklamo: Ku-  
pite pri meni, ker so moji prodajalci  
ljubeznivi in prijazni kakor očetje, ki  
iščejo moše za svoje hčere brez dote.  
Moji prodajalci vas bodo pozdravili ob  
vsakem vremenu kot solčni žarki, ki  
razsvetlujejo naravo s svojim razkoš-  
jem. V istem listu hvali trgovec svoj  
jesih, o katerem pravi, da noben ženski  
jesik na vsem svetu ni tako kisel kakor  
njegov jesih.

## Narodna obrana.

— Čast našli šolski mladini in njenim  
vzgojiteljem. V korist zapuščenih šolskih  
mladin in sasedenem ozemlju je priredila  
»Jugoslovenska Matica« med našo šolsko  
mladino velikonočno zbirko »pirhove«. Vsi  
vzgojitelji dela slovenskega učiteljstva je  
imela zbirka popoln uspeh. Maši matički so  
se izkazali kot pravi rodoljubi in s marli-  
vim zbiranjem izpolnili vse v njih stav-  
ljene nade. Zato, da se manjkajo po-  
datki od velikega števila šol, je presegla  
zbirka vsoto K 100.000. Čast našim mal-  
čkom in priznanje slovenskemu učiteljstvu.

— Zbirka na dan žalne manifestacije  
je donela v Ljubljani Jugoslovenski Ma-  
tici 19.153.84 K; 30 list, 8 točkoslovske in  
9 nemško-avstrijskih kron. Da je dosegla  
zbirka to gotovo lepo vsoto, je zaslug  
marljivih dijakov, posebno onih z licea,  
učiteljske in trgovske šole, za kar se jim  
zahvaljuje Jugoslovenska Matica kar naj-  
topleje.

— Za Ogranski sklad Jugosloven-  
ske Matice so darovali mesto venca na  
krsto go. Albine Kraigherjeve, trgov-  
čeve soproge v Postojni: gg. davčni  
nadzornik Jaka Drol 40 K, trgovec  
Ivan Fortič 40 K, šolski vodja Ferdo  
Juvanc 20 K, sodni svetnik Peter Ker-  
šič 40 K, krojaški mojster Fran Krai-  
gher 40 K, gozdni nadkomisar inž. An-  
drej Odlašek 10 K, višji računski svet-  
nik Hinko Petercel 20 K, okrajni tajnik  
Fran Slana 40 K, trgovec Josip Šol-  
vin 100 K. Iskrena hvala!

## Darila.

Upravištvu našega Bsta so po-  
slali:  
Za družbo Cirila in Metoda: g. Ka-  
rol Trost, nadučitelj, St. Jernej, 80 K;  
da bi se podružnica Sv. Cirila in Meto-  
da v St. Jerneju zopet poživila, daru-  
jejo v spodbudo drugim 40 K: K.  
Trost, naduč., M. Pouhova, g. Sever-  
Archova, J. Bizjakova, M. Sušnikova,  
Vera Severjeva, A. Breznikova, učite-

ljica, in Franica Resljeva, pos. del. v  
St. Jerneju.

G. Edo Delak, podporučnik, Nego-  
tin, Srbija, 200 K, ki jih je nabral med  
oficirskim korom 9. poš. puka za Ob-  
rambni sklad Cirila - Metodove družbe,  
v počastitve spomina našega nesmr-  
nega starostja dr. Oražna. Skupaj 280 K.

Za Sokolsko Matico: g. dr. Viktor  
Gregorič, II. Bistrica, 1000 K, mesto  
cvetja na krsto prijatelja in kolaga dr.  
Oražna.

Za Jugoslovensko Matico: g. En-  
gelbert Wisiač, 246 K, g. dr. Gustav  
Rosina, Brežice, 100 K, iz poravnave  
Anton Petančič, in rodbina Šterlekar  
50 K, mesto cvetja na krsto g. Hede  
Framal. Skupaj 396 K.

Za oslepelo vojake: rodbina Šter-  
lekar 50 K, v isti nameni.

Za »Domovino«: Kurent Jožef z  
ženo, 100 K, mesto cvetja na krsto g.  
Framal - Kržan.

Za revnega dijaka z zlomljeno  
hrbtenico: g. Anton Gerden, Novi Sad,  
202 K, nabranih od uradništva banke  
»Vojvodine v Novem Sadu in neime-  
novana, Sv. Miklavž pri Ormožu, 40 K.  
Skupaj 332 kron.

Tiskovni sklad Naš Glas: O. Zupan  
dr. Ivan Tavčar K 2000.

»Izredni« podporni sklad boln. blag.  
mestnih namočenov Ljubljane: G. Zu-  
pan dr. Ivan Tavčar K 2000.

»Sokola II. v Ljubljani: Nadučitelj na  
Barju g. Črnogaj K 100, mesto venca na  
krsto rajke gospe Hede Franzinove in v  
počastitve njenega spomina.

»Družbo Sv. Cirila in Metoda: Ousp.  
Črnogaj, nadučitelj na Barju K 100, iz istih  
razlogov kakor za Sokola II.

»Jugoslovensko Matico: Na veseli  
svadbi v tisk. dne 23. t. m. g. Antona Po-  
laka z gđ. Fimi Šimončičovo v St. Andra-  
žu v Halozah zbirko svatov K 380.

»Jugoslovensko Matico: »Jadranski  
dan«: V Medvoda in na Preski nabrala  
gđ. Laly Wirscher in g. Ante Kalokira  
K 1400; v Pirnikah in Vriah nabral g. Julij  
Novljan K 97 in zbirko v Frano Kogela v  
Vašah, Rukovnik na Goriscanah K 299, —  
Skupaj K 1794. Srčna hvala!

## Poizvedba.

»Kanaček je ušel v sredo čopov  
dne in kletke v Strelški ulici 8. Če ga  
je kdo ujel, naj se blagovoli zgledati v  
našem uradništvu.

Zubila se je kovačka palca rujavo ber-  
ve, na ovratniku je bilo gravirano ime Jos.  
Bergman in pasta marka za 1921. Kdor je  
pripeljal nazaj v Ljubljano, Poljanska cesta  
št. 87, dobi dobro nagrado.

Glavni urednik:

Rasto Pustoslavšek.

Odgovorni urednik:

Božidar Vodeb.

**Proda se otroški voziček**  
Novi Vožmat št. 4. a. 2209

**Proda se dobro ohranjeno kolo**  
za 1500 K in usnjate jahalno blazo.  
Ljubljana, Škofja ulica 12. 1206

**Prodajalica,**  
zmožna samostojno voditi trgovino, se  
sprejme v trgovino O. Bratke, Dunajska  
cesta št. 12. 2239

**Otroški voziček,**  
popolnoma nov, kerabljiv se po ugodi  
ceni proda. Ogleda se lahko Cerkvena  
ulica 21/1. 2228

**Na dobro hrano se sprejme**  
več gospodov. Slov. Naroda. 2224

**Išče se gospodinja**  
k 1/2 in 6 letnim deklicama za čez  
dan. P. Poljak, Murska ul. 17. 2219

**Kontoristinja,**  
zmožna perfektno slovensščine, nem-  
ščine ter vsah pisarniških poslov je tudi  
lahko zatečen — se išče. Točne oferte  
in zahteve plače pod »K. N. 2220« na  
upravo Slov. Naroda. 2220

**Traži se više prevajalca**  
po najbolje tehničara iz njemaškega i  
također iz francuskega i angleškega je-  
zika u srbohrvatski jezik. Prevajanja  
su izključivo tehniške naravi. Posao  
je stalan. Naplata po ugovoru. Ponude  
molj da se šalje pod »Prevod 2218« na  
upravo Slov. Naroda. 2218

**Avto delavnica**  
**Franc Puh,**  
Ljubljana, Karlovska c. 10  
Izdelujejo se vsa posamezna dela za  
avtomobile, popravljajo se tudi stroji  
vseh vrst. Prevzamejo vsa železo-stru-  
garska dela točno in najceneje. 2215

Lambert Mermolja  
Lojzika Mermolja roj. Sever  
poročena  
Praga Kostanjevica

**Za 2 tence meštanske šole se išče**  
stanovanje s hrano v Spod. Šiški ali  
kolodvorskem  
okrajju. Ponudbe pod »Zračna soba  
2214« na upravo Slov. Naroda. 2214

**Meblovana soba se odda**  
za 1. april boljše, shogo solidnemu  
gospodu. Ponudbe pod »Vila 2217«  
na upravo Slov. Naroda. 2217

**Zahvala.**  
Povodom smrti naše nepo-  
zabne, dobre mamice oziroma  
sestre, svakinje, tašče in stare  
matere, gospe

**Amalije Rosina**  
**roj. Klančar**  
notarjeve vdove

se iskreno zahvalujemo vsem  
sorodnikom, prijateljem, znancem  
in častiti duhovščini za  
njihovo požrtvovalno pomoč,  
tolažbo in za spremstvo na poti  
k zadnjemu počitku.

Novo mesto, 28. marca 1921.

Zahvaljajo ostali.

**Klavirji na obroke**

in na posodo pianini, harmoniji, violine  
in vse orodje za godbo. Slike na dro-  
bo in debelo. Alfonz Breznik, bivši  
učitelj Glasb. Matice Kongresni trg 15.  
pri mnski cerkvi. 2275

**Pozor, trgovci s klobuki!**  
Vsakovrstne klobuke od 160 K naprej  
imam v veliki zalogi; tudi lepe velon-  
ne klobuke. Franjo Čerar, tovarnar v  
Slobo, pošta Domžale. Tovarna je  
oddaljena 7 minut od postaje Domžale.  
Cene primerno nizke, postrežba točna

**Sprejme se**  
izveščana stenografinja in stro-  
lepišica. Začetnice izključene. Tourist-  
Office, Dunajska c. 16. 2222

**Zenitna ponudba!**  
Gospodine in vdove lahko slojijo v  
zvezo z gospodi, ki se želijo poročiti,  
ako pošljejo svoje naslove in pogoje na  
»Gospodarsko posredovalnico« v  
Maribor, Milneka ul. 22. Tajnost  
zajamčena. Priložiti je znamko za 2 K.  
2210

**Parna**  
**opekarna.**  
pri Gradcu, z najmoderneje urejenimi  
novimi stroji, poslopi za opekarnico in  
za delavce, tirnimi napravami, veliko  
zalogo hlavoce, poljedelstvom itd. taboj  
manjši. Ponudbe pod »12 milijon-  
ov nem. avstr. kron 2226« na  
upravo Slov. Naroda. 2226

**Kupijo se**

stara, tudi po-  
kvarjena dvo-  
kolesa, otroški vozički, šivalni pisalni in  
razni stroji. F. Batjot, Ljubljana,  
Stari trg št. 23.

**Slamniki od 60 K naprej**  
popravila kar najceneje pri Ivanu Štetter,  
Ljubljana, Kongresni trg 6. 1752

**G. F. Jurásek**  
ugledovalec glasbenih in trgo-  
vskih z glasbilo  
Ljubljana, Wolfova ul. 12

**Nogavice**  
z znamko »ključ« in brez nje  
pri Tvornici čarapa, Sarajevo  
Samo na veliko! Cenik zastoji.  
Par nogavic znamke »ključ« tra-  
ja kakor 4 pare drugih.

**Samostojan podrumar**  
traži se za vlastelinstvo u Jugoslaviji  
koji može rukovoditi oko 20 jutara vi-  
sograda i malo gospodarstvo od 20 ju-  
tara. Isti mora znati hrvatski ili slo-  
venski u govoru i pismu perfektno, a  
njemački donjele. Ponde uz preps  
svjedočba i naznaku plaće na upravu  
lista pod »Podrumar 2189«. 2189

**Prostovoljna**  
**prodaja**  
inega pehivca ter raznovrstnih  
mimih predmetov, likando se vidi  
radi odstopanja v soboto 2. aprila  
od 9. ure dopoldne naprej v Ba-  
kanu na Dunjski cesti. Pregled  
predmetov v petek cel dan. 2211

**Prodajam dobro ohranjeno kolo**  
znamke »Puch«. Glasb. št. 173. 2200

**Knjigovodja oziroma knjigovodkinja**  
večja slovenskega, srbovaškega in  
nemškega jezika v govoru in pisavi,  
se sprejme. Ponudbe: Sampanjske kleti  
Franc Čuček & Cie, Ptuj. 3078

**Hiša v Mariboru**  
2 minuti od kolodvora, z velikim dvo-  
stetnim in vrhom, prirova za vsako  
podjetje se proda. Informacije daje Ing.  
Maribor, Aleksandrova cesta 71. 1788

**Tretnje za strope izdeluje in prodaja**  
na debelo in drobno m² po K 420 pri  
večjih naročilih znaten popust. Steiner  
Anton, Ljubljana, Jerneva ul. 13, Trnovo. 26

**Abbazia**  
Rendez-vous du monde elite  
internationale.

**Casino des Etrangers.**

Precej velika trgovina moških slaničkov na južnem Nemškem 1680

**spretnega izrezovalca**

lesenih form, ki je znabliti tudi vajen ulivanja cinkovih form. Ponudbe z na-  
vedbo zahteve pod št. B. 4023. na Rudolfa Mosse, München. 2131

**Krano,** dobro, ako mogoče s  
stavcanjem pri boljši  
samostojni vdovi, išče  
dobro situiran gospod. Ponudbe na  
pošto predal 140.

**Vzajem posilno ali kavarno v na-  
jem ali na račun.** Ponudbe pod »F.  
Slov. Naroda. O. 2201« na upravo  
Slov. Naroda. 2201

**Stanovanje s hrano išče**  
selo solidna gospodinja, uradnica, pri  
boljši, poštini rodbini, že mogoče v  
sredini mesta. Ponudbe pod »Soba 1000«  
pošto ležeče glavna pošta Ljubljana. 2101